

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

Щытхуцъу «Адыгэ Республикэм инарднэ усаки» зыфиорэр К.А. Обойщиковым фэгъэшъошэгъэным ехылабэ

Художественнэгъэ ин зыхэлъ произведенихэр зэри-тхыгъэхэм, Краснодар краимрэ Адыгэ Республикэмрэ ащыпсэурэ цыфхэм язэкъошныгъэ игъэпытэн илахы-шхо зэрэхышыхагъэм апае щытхуцъу «Адыгэ Рес-публикэм инарднэ усаки» зыфиорэр **Обойщи-ков Кронид Александр ыкъом** — Краснодар кра-им щыпсэурэ усаком фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Президенту
ТХЪАКЛУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
мэлылфэгъум и 22-рэ,
2010-рэ илъэс
N 49

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

2010-рэ илъэсым иа I-рэ квартал урыпсэунклэ ахъшэ анахь маклэр зыфэдызщтыр гъэнэфэгъэным ехылабэ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Урыпсэунклэ ахъшэ анахь маклэр Адыгэ РеспубликэмкIэ зыфэдызым ехы-лабэ» зыфиорэм диштэу Адыгэ Республикэм имини-стрэхэм я Кабинет **унашъо ышлыгъ**:

1. 2010-рэ илъэсым иа I-рэ квартал урыпсэунклэ ахъшэ анахь маклэр мыщ фэдызынэу гъэнэфэгъэнэу:
 - а) нэбгырэ телыгъу — сомэ 4547-рэ;
 - б) Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэр социальнэ-демографии куп шъхалэхэмкIэ зтеутыгъу:
 - а) Иф зышлэхэрэм — сомэ 4845-рэ;
 - б) пенсионерхэм — сомэ 3835-рэ;
 - в) клэлэцыхлэхэм — сомэ 4537-рэ.
2. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зы-тешлэклэ мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министру
КЪУМШЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
мэлылфэгъум и 19, 2010-рэ илъэс
N 64

Шыхафым чанэу хэлэжъагъэх

Хабзэ зэрэхъугъэу, Адыгэ Республикэм имуниципальнэ образованихэм зэкIэми блэкIыгъэ шэмбэтым шыхафхэр ащызэхашагъэх. Республикэм ипредприятиехэм ыкIи иве-домствэхэм яллыкIохэм, студентхэм ыкIи клэлэеджакIохэм, бэу зэтет унэхэм ыкIи унэ псэуплэхэм ащыпсэухэрэм къа-тефэрэр агъэцакIэ ашIоигъэу шыхафым къыдэкIыгъэх.

Мыекъуапэ щыкIогъэ Ифотхьабзэм цыфыбэ зэфицагъ. АР-м и Президентрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Админи-страция илофышлэхэм псыхъоу Шыхагуащэ инэкпыхъу анахь хэкIыбэ зыщыратэкъурэр ыкIи ащ къыпыщылъ чы-плэ зэфэшъхьафхэр агъэкъэбзагъэх.

Мыекъопэ администрацием иллыкIохэм къэлэ парк кIо-цым Иф шашлабэ. Джырэ лъэхъан мыщ гъэцэкIэжынкIхэр щырекIокIых нахь мышIэми, ащ шIоу дэлыр дашыгъ, цыфыбэ зыщызэрэугъоирэ чыплэхэр агъэкъэбзагъэх.

Къыхэгъэщыгъэн фае республикэм ипредприятиехэм ыкIи иорганizationsхэм ащыщыбэхэм шыхафхэр бэрэскъ-шхом зэрэхашагъэр. Мыекъуапэ щыпсэурэ цыфхэм яунэ пчъэлупэхэм алул хэкIыр алуащыгъ, клэлэцыхлэу площад-кэхэр агъэкъэбзагъэх, тетIысхьаплэхэр агъэлабэу.

(Тикорр.).

Адыгэ Республикэм и Президенту А.К. Тхьаклушынэм фэкло

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Ас-лъан Кытэ ыкъор!

Адыгэ Республикэм илъэкпкъыбзэ и Мафэ фэгъэхыгъэ зэхэсыгъоу клэлэеджакIохэр, клэлэеджакIохэр, общественностыр зыхэлэжъагъэхэр Мостовской Пушкинскэ унэу «Зе-леная лампа» зыфиорэм лъэкпкъ культурэхэмкIэ и Гупчэу поселкэу Мостовскоим игурыт еджаплэу N 30-м щызэхэшагъэм щыкIуагъ.

Шъуилъэкпкъэу лэшIэгъубэхэм къаклол адыгэхэм якультурэ дахэ къызтэзыгъэнэжынкIэ зылэкIыгъэм, урысхэм, Урысые Федерацием, Кавказым яреспубликхэм ащыпсэу-рэ нэмыкI лъэкпкъхэм зэкъош зэ-фыщытыкIэхэр адызилэм ыбзэ осэ-шхо зэрэфашIырэр къахэщэу ти-объединение инахьыжхэр, Азер-байджан, Грузием, Дагъыстан Пуш-кинскэ унэмкIэ ялъэкпкъ гупчэхэм

яллыкIохэр мыщ къышыгушIа-гъэх. Лъэкпкъ культурэхэм я Гупчэу «Зеленая лампа» зыфиорэ а 1-рэ классым иклэлэеджакIохэр зыпашэ иклэлэеджакIохэр адыгэ тхэкIо, усэкIо цIэрылоу И.Ш. МэщбашIэм иусэхэм къадыжагъэх.

Адыгэ культурэм и Гупчэу мыщ къызэрэщызIуахыгъэр хъугъэ-шIэ-гъэшхоу хъугъэ, ащ ипашэу агъэ-нэфагъэр Къурмалый Аллэ Зузэ ыпхъур ары.

Хэгъэгу зэошхом ТекIоныгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 65-рэ зы-щыхъурэм яугъу тшIын фае совет-скэ цыфхэр, Урысыем, шъуирес-публикэ, лъэкпкъ пстэуми яллыкIо-хэр ТекIоныгъэм икыдэхын зэрэ-хэлэжъагъэхэм, нацизмэм тытекIо-нымкIэ урысыбзэм — СССР-мрэ Урысыемрэ якъэралыгъуабзэ кIо-чIэшхо къызэрэтхылъхьагъэм.

Къэралыгъо-общественнэ Ифы-шхоу бгъэцакIэрэм, лъэкпкъу укы-зыхэкIыгъэм лъытэныгъэшхо афэт-шIызэ, урысыбзэм фэдэу, мамыр-ныгъэм, шIум, Кавказым, Урысы-ем ащыпсэурэ лъэкпкъхэм азыфагу зэфыщытыкIэ дэгъухэр илтынхэм къафэджэрэ адыгабзэм осэ ин зэ-ретгырэр къасIо сшIоигъу.

ИлъэсыкIэм зэрэпэгъокIыхэрэ мэфэклэр быслъымэнхэм хагъэунэ-фыкIы. Ащ епхыгъэу ори Адыге-им зэкIэ щыпсэухэрэми шIоу шы-лэр къыжудэхъунэу сышъуфэла-ло. Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Ас-лъан Кытэ ыкъор, лъэныкIо пстэу-ми, уиунэгъо кIоцIи, уилофшIаплIи Ифхэр ащызэпыфэнхэу, Адыгеим щыпсэурэ пстэуми насып ялэнэу шъуфэсIо!

Михаил СЕМЕНОВ.

Мостовской Пушкинскэ унэу «Зеленая лампа» зыфиорэм ипаш, Кубанскэ православнэ университетым иклэлэеджэ-гъэшIуагъ.

«Адыгеим и Гран-при» зэнэкъокъухэр

Кушъхьэфэчъэ спортымкIэ «Ады-геим и Гран-при» зыфиорэ Дунэе зэнэкъокъухэр мэ-лылфэгъум и 21 — 25-м тирес-публикэ игъогухэм ащыкIуагъэх. Тхьа-умафэм АР-м и Правительствэ зычIэт Унэм ыпашъхьэ зэнэкъокъухэм якIэуххэр щызэфэхьысыжы-гъэх.

АР-м и Премьер-министру игуадзэу Алексей Петрусен-кэр ти Президен-тэу Тхьаклушынэ Аслъан ыцIэкIэ зэ-нэкъокъумэ ахэ-лэжъагъэхэм зэра-фэразэр къылуагъ, хагъэунэфыкIырэ чыплэхэр къыдэ-зыхыгъэмэ шлухьафтынхэр аратыжыгъэх.

Тхьаумафэм филармонием дэжэ шаубли, спортсменхэр километри 150-рэ хъурэ гъогум щызэнэкъокъу-гъэх. Кушъхьэхэм апхырыкIырэ гъогу хылгъэхэри къызэрэнэкIы-гъэх. Украинэм кыкIыгъэ Михай-ло Кононенко аперэ чыплэр къы-дихыгъ. Игорь Дементьевыр ятIо-нэрэ хъугъэ — ари Украинэм щыщ. Удмуртием иллыкIоу Василий Не-устроевым ящэнэрэ чыплэр къы-дихыгъ.

«Адыгеим и Гран-при» аперэ чыплэр къышызыхыгъэр Украи-нэм кыкIыгъэ зэлашIэрэ спортс-менэу Виталий Попковыр ары. Александр Шейдым ятIонэрэ хъугъэ

— ари Украинэм щыщ. Москва кыкIыгъэ Валерий Валыниным ящэнэрэ чыплэр фагъэшъошагъ.

Кушъхьэфэчъэ спортым «Майкэ гъожьыр» дэгъоу шашIэ. Аперэ чыплэр къыдзыхыгъэм ар фагъэ-шъуагъэ. Кушъхьэхэм къышычъэ-нымкIэ анахь лъэш хъугъэр Сама-рэ спортсменэу Дмитрий Пузано-выр ары. «Активный гонщик» зы-фиорэ щытхуцIэр Украинэм ил-кIоу Виталий Попковым фагъэшъо-шагъ.

Командэхэм язэнэкъокъухэм Ук-раинэм спортсменхэр ащытекIуа-гъэх. «Адыгеим и Гран-при» аперэу зэхашэгъагъэми, спортсмен-

хэм лъэшэу агу рыхыгъ. КъэкIощт илъэсым кушъхьэфэчъэ спортымкIэ тиреспубликэ Дунэе зэлукIэгъухэр щызэхашэхэ ашIоигъоу зэнэкъокъу-хэм ясудья шъхьалэу Валерий Сев-рюк, УФ-м кушъхьэфэчъэ спортым-кIэ ифедерация ипрезидент IэнатIэ зыгъэцэкIэрэ Юрий Кучерявэм, нэмыкIэхэми къыталуагъ. Донецкэ кыкIыгъэ спортсменхэм Адыгеим икыушъхьэхэр, ипсыхъо чъэрхэр зэ-рагъэпшэштхэр ашIагъэп. Гъогу-маф, «Адыгеим и Гран-при»!

САХЫДЖЪО Нурбий.

Сурэтым итхэр: шлухьафтынхэр зыфашIыгъэ спортсменхэмрэ зэ-хэцакIохэмрэ.

Украинэр анахь лъэш

Пхъашэу адэзеклоштых

Федеральнэ законодательствэм кызырэдилыгтерэмкIэ, 2009-рэ илэсым бэдзэогъум и 1-м кышчыулагъэу джэгупIэ чIыпIэхэм ялофшIэн Урысыем щызпагъэу.

Урысыем ишъолъырхэмкIэ апэу джэгун бизнесыр кызыщызтырагъэуагъэхэм ащыщ Адыгэ Республикэр. АщкIэ АР-м и Президентрэ АР-м иминистрэхэм я Кабинетрэ унэшъо гъэнэфагъэхэр аштагъэх. Ар гъэцэкIагъэ хъуным лыплъэгъэным пае координационнэ совет республикэм щызэхашагъ. Ащ мы мафэхэм зэхэсыгъоу иIагъэм федеральнэ законодательствэр Адыгеим шыгъэцэкIагъэ зэрэхъурэм шытегушыIагъэх. Иофтхъабзэр зеришагъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэм. Унашъор заштагъэм кышхэгъагъэу советым Иофэу ышIагъэм, анахъэу анаIэ зытырагъэтыгъэ лъэныкъохэм ар къашыуцугъ, тапэкIэ пшъэрылгъэу зыфагъэуцукъыхэрэр кыгъэнэфагъэх.

ПравэухъумэкIо органхэм

ялIыкIохэу зэхэсыгъом хэлэжъагъэхэм кызырэхагъэщыгъэмкIэ, мы законым кIуачIэ иIэ зыхъугъэр тIэкIу шIагъэ нахъ мышIэми, джэгупIэ чIыплъэхэр зэфашыжыгъэхэу, ау ахэм ачIыплэ «Интернет-клуб» аIо кыгыратхэшъ, гъэпIагъэкIэ, гъэбылгыгъэкIэ джыри Иоф ашIэ.

АР-м и МВД экономикэ бзэджэшIагъэхэм апэшIуеклогъэнымкIэ и ГъэIорышIаплэ имежрайон отдел ипашэ игуадзэу В.Кандыч кызыэриуагъэмкIэ, законыр зэрагъэцэкIэрэр уплъэкIугъэным пае профилактическэ Иофтхъабзэхэр зэхашэх. Ащ кыдыхэлъытагъэу зигугъу къэтшыгъэ клубхэм Иоф зэрэшIэрэр милицием ыкIи прокуратурэм ялофышIэхэм, нэмыкI къулыкъухэр ягъэхэу ауплъэкIугъэх. Зэфэхысыжыкхэм кызырагъэ-лъагъорэмкIэ, законыр ахэм пчъагъэрэ аукъо, электроннэ счетхэр джэгукIохэм къафыз-Iуахышъ, нэбгырэ пэпчъ телытагъэу ахышъ къафаклоу ашIы. ГъэпIагъэкIэ Иоф зышIэрэ клубхэм уябэныр къын, сыда Iомэ ахэм хабзэр аукъо пфэIошттэп.

Интернет-клубхэр зыIыгъхэм кьалорэр зы: «Интернетым хыхъэрэ пэпчъ сайтэу ыгъэфедэрэм тэ тылгышIлээн тIэкIышттэп». Арэу щыт нахъ мышIэми, правэухъумэкIо органхэм законыр зыукъогъэ бизнесменхэм ащышхэм административнэ пшъэдэ-кIыжъ арагъэхыгъ.

2010-рэ илэсыр кызыхъагъэм кышхэгъагъэу МВД-м икьулыкъушIэхэм джэгупIэ чIыплэ 27-рэ ауплъэкIугъ, законыр зыукъогъэ Интернет-клуб 19 зэфашыгъ.

Мы гумэкIыгъор дэгъэзыжыгъэным пае правэухъумэкIо органхэм, прокуратурэм, къулыкъу ыкIи ведомствэ зэфэшхъафхэм ялIыкIохэмрэ предпринимательхэмрэ яздэлэжъэн нахъ гъэпыгъэгъэн фаеу Алексей Петрусенкэм кыIуагъ. Цыф кызырыкIохэм мы Иофыгъом еплъыкIэу фыряIэр зэгъэшIэгъэным, ахэр зымыгъэрэзэрэ лъэныкъохэр кыгъэнэфэгъэнхэм апае республикэм имуниципальнэ образованиехэм «цыхъэшIэгъу телефонхэр» къашызэлухыгъэнхэр зэхэсыгъом хэлэжъагъэхэм игъоу албытагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Мэлылфэгъум и 26-р — радиациеи ыпкъ кыкIыгъэ тхъамыкIагъохэм ахэкIодагъэхэр агу кызышагъэкIыжырэ Дунэе маф

ЯгумэкIыгъохэми ащагъэгъозагъэх

1986-рэ илэсыр, мэлылфэгъум и 26-р тикъэралыгъо итарихъ хъугъэ-шIэгъэ тхъамыкIагъоу кыхэнагъ. А мафэм илэужжэр непэ кызынэсыгъэми тэлъэгъух, шIэхэуи ахэр хэкIокIэжынкхэу щытп.

Мэлылфэгъум и 23-м Мыекъуапэ, Адыгэ Республикэм и Правительствэ изэхэсыгъохэр зышхыкIохэрэ залым, щызэлукIагъэх Чернобыль и АЭС кышхыгъэгъэ аварием кызыдихыгъэ тхъамыкIагъохэм ядэгъэзыжыи хэлэжъагъэхэм яобшественнэ организациехэм ялIыкIохэмрэ республикэм ипашэхэмрэ. ЗэлукIэгъур зеришагъ Премьер-министрэм игуадзэу Алексей Петрусенкэм. Ащ ипэублэ псалъэ кызырэшхыгъэщыгъэмкIэ, Адыгеим шыщ нэбгырэ 900-м ехъу охътэ зэфэшхъафхэм агъэкIогагъэх Чернобыль. Мары илэс 24-рэ тешIагъ а аварием ыуж, ащ имашIо хэтыгъэхэм ащыщыбэми дунаир ахъожыгъ, къэнагъэхэми япсауныгъэ зэщыкъуагъэ. ЛIыхъужыныгъэу мыхэм зэрэхъагъэм ифэхъошэ уасэ фашыгъэ, непэ гумэкIыгъоу яIэ-

хэр зэшIохыгъэнхэм, япсауныгъэ, социальнэу къэухъумэгъэным япхыгъэ Иофыгъохэр игъом афэгъэцэкIэгъэнхэм Адыгеим ипашэхэр зэрэфэхъазырхэр А. Петрусенкэм кыыхыгъэщыгъ.

Чернобыльцэхэм ямедицинэ фэлэ-фашIэхэр республикэм зэрэщагъэцэкIэхэрэм кытегушыIагъ Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэ игуадзэу Н. Чэужыр. Ащ кызыэриуагъэмкIэ, профессиональнэ патологиемрэ радиационнэ медицинэмрэ я Гупчэ республикэм иIэ зыхъугъэм кышхэгъагъэу (2008-рэ илэсым ар кызыIуахыгъ) мыхэм ямедицинэ фэлэ-фашIэхэр нахышIоу афагъэцэкIэнхэм иамалхэр щыIэхэ хъугъэ. Ау чернобыльцэхэм джыри гумэкIыгъохэр ямыIэхэу щытп, анахъэу ахэр зыфэгъэхыгъэхэр Iэгъэу уцхэм язэгъэгъотын ары. Мыш фэгъэхыгъэу А. Петрусенкэми, Н. Чэужыми кыыхагъэщыгъ мыхэм ящыкIэгъэ Iэгъэу уцхэр рецетпхэмкIэ аптекахэм къацаратын амылэжIымэ, поликлиникэхэм э мэфэ стационарэу сымэджэхэм

яIэхэм а Iэгъэу уцхэр ацарагъэгъотын зэрэфаер.

Чернобыльцэхэм яобшественнэ организациехэм ацIэкIэ зэлукIэм кышхыгушыIагъэх республикэ организациеу «Союз «Чернобыль» зыфиорэм ипэцэ IэнатIэ зыгъэцэкIэрэ В. Шарайрэ «Чернобылец» зыцIэ урысые организациеи иреспубликэ къутамэ иправление итхъаматэу В. Евдачковырэ. Ахэм хагъэу-нэфыкIыгъ мы зэлукIэгъум фэдэхэр протоколым паеу шымыгъэу, ягумэкIыгъохэр кызышхыгъэхэр Иофтхъабзэу зыхъукIэ нахъ шIуагъэ кызырэахыштыр. Ащ дакIоу, мыхэм ыкIи нэмыкI чернобыльцэхэу къэгъушыIагъэхэм ягуапэу кыыхагъэщыгъ профессиональнэ патологиемрэ радиационнэ медицинэмрэ я Гупчэ щыIэ зэрэхъугъэм шIуагъэ кызырэхыгъэр ыкIи ащ ипашэу ЖакIэмыкIо Сусаннэ охътэ кIэ-кIым кыкIоцI ИофшIэныр дэгъоу зэрэзэхышагъэр, цыфэу еуалIэхэрэм IэпыIэгъу къафэхъуным ренэу зэрэпылхэр. Ащ фэдэ ИофшIаIэм мэхъанэ зэриIэр къаушыхыатыз, «Союз «Чернобыль» зыфиорэ общештвеннэ организациеи иунашъокIэ Шытхъу тхыIэ С. ЖакIэмыкIом фэгъэшъошагъ ыкIи мы зэлукIэгъум ар щыратыжыгъ.

ЖАКIЭМЫКIО Аминэ.

Лентэ мин 65-рэ тиреспубликэ щагошщыт

Тыгъуасэ, мэлылфэгъум и 26-м, кышчыулагъэу ТекIоныгъэм и Мафэ ипэгъокI акциеу «Георгиевская лента» зыфиорэр тиреспубликэ щырагъэжъагъ. Мы Иофтхъабзэм кIэшакIо фэхъугъэх Адыгэ Республикэм ныбжыкIэ ИофхэмкIэ и Комитет, АР-м лъэпкэ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкэгъухэм адыряIэ зэкпыхыгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет, Адыгэ республикэ фондэу «ТекIоныгъ» зыфиорэр, заом, ИофшIэным, УIэшыгъэ КIуачIэхэм ыкIи правэухъумэкIо органхэм яветеранхэм (пенсционерхэм) я Адыгэ республикэ Совет, ООО-у «Урысыем и Къащ Плгыжъ» зыфи-

Иорэм икьутамэу Адыгэ Республикэм шыIэр.

Джащ фэдэу мы акциеи кыыхагъэлэжъэштых ныбжыкIэ, общештвеннэ-политическэ ыкIи лъэпкэ организациехэр, цыф кызырыкIохэр. Ахэм анэмыкIэу республикэ акциеи хэлэжъэнэу зэрэфаехэр къаIуагъ коммерческэ фирмэхэм, бюджет организациехэм ялофышIэхэм.

АР-м ныбжыкIэ ИофхэмкIэ и Комитет итхъаматэу Къэрэтэбэнэ Махъмудэ кызыэриуагъэмкIэ, Георгиевскэ лентэхэр цыфхэм аратынхэ зактор арэп мы акциеи пшъэрылгъэу зыфагъэуцукъыгъэр. Цыфхэм язэхашIэ

къэгъэушыгъэныр, ныбжыкIэхэр патриотхэу плугъэнхэр, Хэгъэу зоошхом хэлэжъэгъэ тилIыхъужхэр зэрифэшъуашэу агу къэгъэкIыжыгъэнхэр, непэ псаоу къэнэгъэ тиветеран лъаплэхэм яфэшъошэ шхъэкIафэ афэшIыгъэныр ары мышкIэ мурадэу ялэр.

Илэс къэс мы Иофтхъабзэм кыдыхэлъытагъэу Къащ Плгыжым ирасчетнэ счет кызыIуахышъ, ахыщэ IэпыIэгъу аугъои. Ащ нэмыкIэу ныбжыкIэхэм пикетхэр урамхэм ацашIыхэзэ, ахыщэ къаугъои. Ахэм къаугъоирэмкIэ дзэ госпиталым ищыкIэгъэшт медицинэ Iэмэ-псымэхэр къафашъфыштыгъ.

КИАРЭ Фатим.

ТиофшIэгъу тыфэгъушIо!

Гуманитар шIэныгъэхэм яушэтын пылъ Адыгэ республикэ институтэу КIэрэцэ Тембот ыцIэкIэ щытым литературэмкIэ иотдел инауачнэ ИофышIэ шхъаIэу, филологие шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу, Красногвардейскэ районмкIэ тигъэзет исобкоррэу ШэкIо Мирэ тигуапэу ыкIи тыгу кыддеIэу кызыхъугъэ мафэмкIэ тыфэгъушIо.

Игугъэ пстэуми алгыIэсэу, ыгу етыгъэу журналистикэмрэ наукэмрэ зэрашхылажъэрэм кыкIыри-мыгъэчэу гъэхъагъэхэр ышIыхэзэ илэсыбэрэ щыIэнэу фэтэлэ. Псауныгъэ пытэ Тхъэм кыует, насынышIо охъу!

ИофшIэгъухэр.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Иоф зеришIэрэм ыкIи кызыхъугъэр илэс 60 зэрэхъурэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытхъу тхыIэ фагъэшъошагъ Корепин Виталий Владимир ыкъом, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат и Финанс-хызмэт гъэIорышIаплэ игараж ИофышIэ.

Ветеранхэм (пенсционерхэм) IэпыIэгъу ятыгъэным фэгъэзэгъэ Адыгэ республикэ Фонду «ТекIоныгъ» зыфилоу Советскэ Союзым и ЛIыхъужэу Хъ.Б. Андырхъуаеи ыцIэкIэ щытым зымылгъу фэгъэгъушхы зышIоигъохэм мышкIэ арагъэхыи алгъэкIышт:

ИНН 0105051524
р/с 40703810900000000386 ОАО АКБ «Новация»
БИК 047908700
к/с 30101810300000000700

Илэсым икIэуххэр зэфахысыжыгъэх

Адыгэ Республикэм культурэ кIэнхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ ыкIи гъэфедэгъэнхэмкIэ и ГъэIорышIаплэ кIэщакIо зыфэхъугъэ игъэкIотыгъэ зэхэсыгъо икIыгъэ тхъамафэм АР-м и Лъэпкэ музей шыкIуагъ. Ащ ИофшIэн хэлэжъагъэх АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм культурэмкIэ, спортымкIэ, СМИ-кIэ ыкIи общештвеннэ организациехэм Иоф адэшIэгъэнымкIэ и Комитет итхъаматэу Евгений Саловыр, культурэ кIэнхэр къэухъумэгъэнхэм фэгъэзэгъэ специалитхэу республикэм имуниципальнэ образованиехэм къарыкIыгъэхэр, къулыкъу ыкIи ведомствэ зэфэшхъафхэм ялIыкIохэр.

Зэхэсыгъор рамыгъажэзэ АР-м культурэ кIэнхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ ыкIи гъэфедэгъэнхэмкIэ и ГъэIорышIаплэ ипашэу ЦыпIынэ Рустем кыгъэхъазырыгъэ докладым ащ ыуж едэIугъэх. Адыгеим ит культурэ кIэнхэр къэгъэнэжыгъэнхэмкIэ 2009-рэ илэсым ведомствэм ИофшIэнэу ышIагъэм, ащ изэфэхысыжыкхэм ар афэгъэхыгъагъ. Республикэм ит тарихъ ыкIи культурэ кIэнхэм язытет кытегушыIэгъэ, ЦыпIынэ Рустем кызыэриуагъэмкIэ, Адыгеим ащ фэдэ объект 1799-рэ итэу шагъэунафыгъ. Ахэм ащыщэу 195-р Хэгъэу зоошхом фэгъэхыгъэх. ТекIоныгъэм и Мафэу къэблагъэрэм ехъулIэу ахэм гъэцэкIэжыи ИофшIэнхэу арашIылэхэрэм районхэм къарыкIыгъэ специалистхэр кытегушыIагъэх. МэфэкIышхоу тыхэгъэу хыгъэунафыкIыштыр къэмысызэ саугъэтхэм язытет нахышIу шIыгъэным дэлэжъэгъахэу лэгъокIыштыгъ.

ЕЛБЭШЭ Руслан.

Творческэ зэпхыныгъэхэр

Усаклом пае парламент наград

Краснодар, къээзкъ культурэм и Гупчэ урыс поэт шлагъоу, Урысыем итхаклохэм я Союз исекретарэу Николай Зиновьевыр илээс 50 зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ творческэ пчыхъэзэхыхъэ щызэхашэгъагъ. Ащ хэлэжъагъ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм культурэмкIэ, спортымкIэ, СМИ-мкIэ, общественнэ организациехэм Ioф адэшлэгъэнымкIэ и Комитет ипашэу, Урысыем итхаклохэм я Союз хэтэу Евгений Саловыр.

Адыгэ Республикэм и Парламент и Щытхъу тхылъ юбиларым фигъэшъуашэгъэ, ащ къыхигъэщыгъ, Николай Зиновьевыр — джырэ уахтэм ипоэт-патриотэу, зитвор-

чествэ гъэшлэгъон дэдэу урыс литературэ-художественнэ традициемрэ ямышыкIэ гупшысакIэмрэ зыщызэхъагъэу зэрэщытыр. Ащ фэдэ тхэкIэ шапхъэм, хъугъэ-шлагъэхэм ыкIи щыIэклэ хабзэхэм ахэлъ узэмыжэгъэхэ лъэныкхъоу, апэрэ плъэгъумкIэ гулытэгъуаехэр, къызэIуехы, къыхегъэщы. Ащ елгытыгъэу Н. А. Зиновьевым творческэ метод хъыгъэу Iэклэлым игугъу къэшлэгъон фае мэхъу. Дин-поэтическэ рационализмкIэ ащ уеджэн плъэкIышт, къежэплэ лъэпсэ кууи иI. Ары анахъэу Е. И. Саловым игушыIэ шыкIигъэхъыгъэри, Кубань къогу-плэм щыпсэурэ усаклом щыIэклэ-псэукIэм щыхъурэ-щы-

шлэрэр ыкIи шэн зэфэшхъахэр ыгъэунэфынхэмкIэ, ахэмкIэ шлэныгъэ уигъэгъотынымкIэ, гушыIэр зэхыуигъэшлэнымкIэ амал къезытэу щытыр. Илээсыбэмэ къа-клоцI усаклом итворчествэ-кIэ Кубань ыкIи Урысыем яхудожественнэ культурэ хэгъэхъогъэным, Краснодар краим ыкIи Адыгэ Республикэм азыфагу илгы хъугъэ литературэ зэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэхэм илахъ гъэнэфагъэ ахилъхъагъ. Ары анахъэу ушхъагъу фэхъугъэр усаклом ипоэтическэ Ioфшлагъэ Адыгеим и Парламент ишлухъафтын фэгъэшъошэгъэным.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ипресс-къулыкъу

ПенсиехэмкIэ фондым шъущегъэгъуазэ

Мы илээсым
жъугъэфедэщтмэ...

Ны (унэгъо) мылкъур тызыхэт илээсым зыгъэфедэ зышлоигъо унагъоухэм ПФР-м ичIыплэ орган 2010-рэ илээсым жьоныгуакулэм и 1-м нахъ класэ мыхъугъэу заявление ратын зэрэфаер ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ агу къегъэкIыжы. Къэлогъэн фае ны (унэгъо) мылкъумкIэ къэралыгъо сертификат къаIыхыгъэным ифитныгъэ къязытыгъэ сабым ыныбж илээсищ зыхъурэ ужым а мылкъур агъэфедэн фитхъу законом зэригъэнафэрэр. Ятлонэрэ е ащ къыкIэлъыкIогъэ сабыр къызыхъугъэр е аплуштэу заIахыгъэр 2007-рэ илээсым ищылэ мазэ и 1-м къыкIэлъыкIогъэ пIалтэм къыхеу-бытэмэ, сабым ыныбж илээситIурэ мэзихрэ зыхъу-

рэ ужым зыщыфэхэ пIалтэм заявлениер аратын фитых. Ау тызыхэт илээсым иятлонэрэ клэлэныкыо ны (унэгъо) мылкъур зыгъэфедэ зышлоигъоухэм 2010-рэ илээсым ижъоныгуакулэ и 1-м нахъ класэ мыхъугъэу ыкIи къыхашт илээсым иапэрэ клэлэныкыо зыгъэфедэнэу изыхъухъагъэхэм чъэпыогъум и 1-м нахъ класэ мыхъугъэу заявлениер атын фае.

Непэ зэрэгъэпсыгъэмкIэ, 2007-рэ илээсым ищылэ мазэ и 1-м буж ятлонэрэ сабыр къызыфэхъугъэ унэгъо 8200-м ны(унэгъо) мылкъур гъэфедэгъэным ехыылэгъэ заявление къатыгъ. Къэлогъэн фае индексацием ишлуагъэкIэ джырэ нэс ны (унэгъо) мылкъур зымыгъэфедагъэхэм

яхъхъэу зэIуагъэр сомэ мин 343-м зэрэхъугъэр.

Ны (унэгъо) мылкъур зытелытэгъэ лъэныкыо шхъаIэхэм яхыылэгъэ заявление 456-рэ ПФР-м къырахыылэгъ. Ахэм ащыцэу 31-р унэ амалэу яIэхэр нахъышIу шыгъэхэм телытагъэх ыкIи а Ioфым ПФР-м сомэ миллиони 10,4-рэ пэлуигъэхъагъ. Ятлонэрэ лъэныкыоу сабым ыныбж илээсищ охъу-фэклэ уемыжэу мылкъур зыпэIубгъэхъан плъэкIыштыр унэ къэщфыгъэным е шIыгъэным пае банкхэм чIыфэу къаIахыгъэр тыжыгъэныр ары. Ащ ехыылэгъэ заявление 425-у унагъохэм къатыгъэхэм апае ПФР-м сомэ миллиони 122,7-рэ чIыфэт организациехэм афигъэхъагъ. Ны (унэгъо) мылкъур агъэфедэзз унэгъо 382-м чIыфэхэр зэрэпсау е ахэм ащыщ Iахъ атыжыгъэ.

ХЪАЦЫКIУ Марин.
ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ социальнэ тынхэмкIэ иотдел ипаш.

Мэхъанэшхо зилэ къулыкъу

Судым ыкIи хъушхъафыкIыгъэ уполномоченнэ органхэм яактхэр шIокI имыIэу гъэцкIэгъэхэм непэ Ioф дэзышIэхэрэр суд приставхэр арых.

ЩыIэныгъэм къызэригъэ-лгъагъорэмкIэ, суд приставхэм язекIуакулэ чIыфэ зытелы цыфхэр ымыгъэраэхэу бэрэ къыхэкIы. Судым унашъоу ышIыгъэр чIыфэ зытелы цыфым къызылгъэIэклэ, мэфитфым къыкIоцI ар ыгъэцэ-кIэн фае. Арэу щыт нахъ мышIэми, ежъ-ежырэу чIыфэр зымытыжхэрэри бэрэ агъэунэфы. Ащ къыхэкIыкIэ, суд приставым унашъоу ешIы чIыфэу цыфым теллым джыри проценти 7 хэгъэхъогъэнэу. Сыд фэдэу хъугъэми, сыд фэдэу ушхъагъу къагъотыми, законыр зымыгъэхъэнэу фежъэхэрэм пшъэдэкIыжъ зэрахъыштыр зыщагъэгъупшэ хъуштэп. Мы аужырэ илээсхэм Мыекъопэ къэлэ отделим исуд приставхэм яшлуагъэкIэ бюджет зэфэшхъафхэм ахъэшхо афырагъэхъабын альэкIыгъ. 2007-рэ илээсым — сомэ миллион 35-м ехъу, 2008-рэ илээ-

сым — сомэ миллион 55-м клэхъэу, 2009-рэ илээсым — сомэ миллион 70-м ехъу ыкIи илээсэу тызыхътым иапэрэ мазэхэм — сомэ миллион 26-рэ.

ЧIыфэ зытелхъэм зыщагъэгъупшэ хъуштэп кредит учреждениехэм къащызэIуахыгъэ счетхэр агъэфедэнхэ, ямылкъу агъэзеклон фимытхэу правэухъумэкIо органхэм ашIын зэралэкIыштыр (арест атыралъхъаныр).

Суд приставхэм апау анаIэ зытырадзэрэр чIыфэ зытелы цыфым мылкъоу иIэр ревизие шIыгъэныр ары. 2010-рэ илээсым иапэрэ мэзишым чIыфэ зытелы нэгырэ 287-мэ ямылкъу арест тыралъхъагъ, нэгыри 168-мэ административнэ пшъэдэкIыжъ арагъэхыгъ, нэгырэ 370-р охътэ гъэнэфагъэм Урысыем икIынкхэ фитыштэп.

Тазырэу сомэ мин зытыралъхъагъэм игъом зымытыжкIэ, ар сомэ минрэ ныкьорэм нэсын ылэкIышты. Джащ фэдэу административнэ тазырыр игъом зымытыгъэр фэдитIуагъ агъэпщынэн е мэфэ 15-м къыкIоцI ад-

министративнэ хъапс тыралъхъан фитых.

ЧIыфэхэр къызэкIэгъэкIо-жыгъэхэм пае суд приставхэмрэ гъогу-патруль къулыкъум иIoфышIэхэмрэ зэгъусэхэу Ioфтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр рагъэкIокIых. Зыгъэпсэфыгъо уахътэхэм ялэхъан «ЧIыфэ птелымэ уплъэкIу» зыфиIорэ акциер республикэм щызэхашэ.

Джыри зэ шъугу къэтэгъэкIыжы: суд приставыр шъуаджэ къэкIофэ шъеумыж, шъуицIыфэ шъор-шъорэу шъутыж. Джащыгъум шъуи-мылкъу къэшъуухъумэшт, шъуиуахъти пкIэнчъэу жъугъэкIоштэп.

ЧIыфэ шъутелыгъэм е ар зэрэшъутыжын шъулъэкIышт амалхэр эжъугъашIэ шъушIоигъомэ, Мыекъопэ къэлэ отделим исуд приставхэм закыфэжъугъэзэн шъулъэкIышт. Ар урамэу Хъахъуратэм ыцIэ зыхъырэм иунэу 541-а-м тет, телефонхэр 55-55-58-рэ, 55-68-99-рэ.

Мыекъопэ къэлэ отделим исуд приставхэм япашэу
ХЪЭЦIЭЦIЭ Мурат.

Ветераным Iуагъэх

Адыгэ республикэ гимназием иегъэджен план къыдыхэлъытагъэу илээс къэс ныбжыкIэхэр патриотхэу пIугъэнхэм фэгъэхыгъэ Ioфтхъабзэхэр зэхашэ. Жьоныгуакулэм и 9-м ехъулэу Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм аIокIэх. Мы мафэхэми Валентина Дацкевич дэжъ я 8-рэ классым ис еджакIохэр щыIагъэх. ТарихымкIэ клэлэгъаджэу Ирина Цвелеховскаяр классым ипашэу Кийко Натальерэ зипэшхэ купыр ветераным ипсауныгъэ клэупчIагъэх. Заом фэгъэхыгъэ къэбархэм ядэIугъэх.

Заор къызэрежъагъэр Вален-

тина Дацкевич радиомкIэ зэхихыгъагъ. Илээс 19 ыныбжэу къулыкъушIэ зэкIом госпиталым Iээзгъу уцхэр зэрэфикъуштым лыплъэщтыгъ. КъауIагъэхэр къызэрахыылэгъэшт унэхэр аIэшхыитIуагъэ зэрашIыштыгъэхэм, щыIэныгъэр езыгъэжъэгъэ ныбжыкIэхэм я Родинэ къызэраухъумагъэм заом имашIо зэхэзышIэгъэ ветераным еджакIохэр ащигъэгъозагъэх.

ДАУТЭ Анжел.

Сурэтым итхэр: Валентина Дацкевич гимназием икIэлэгъаджэхэмрэ клэлэеджакIохэмрэ Iуагъэх.

Квадратнэ метрэр сомэ
мин 21-кIэ ащэшт

Адыгэкъалэ Вологдэ къыкIыгъэ инвесторхэм язаводэу ОАО-у «СКДМ»-м икъутамэу щагъэпсыгъэм ыныбж илээс зэрэхъугъэм ыкIи мафэм фэтэр 40 зыхэт унэ къалэм щашIынэу зэрэрагъэжъагъэм афэгъэхыгъэ тхыгъэ тигъэзет мээзе мазэм къидгъэхъагъэ. Джы бэмышIэу цэу зэтет унэу тызхэт илээсым игъэмэфэ мазэхэм ыкIэмэ адэжъ аухыштым фэгъэхыгъэ зэхыхъэ къэлэ администрацием щыIагъ.

Ащ къышыгушыIагъэх заводым икъутамэу къалэм дэтым идиректорэу Андрей Соколовымрэ ащ коммерцие IoфыгъохэмкIэ игуадзэу Александр Шуровымрэ. Ахэм къызэраIуагъэмкIэ, фэтэрыбэу зэхэт унэр мылкъушхо клыхынкIэ арэп къалэм зыкIыштырагъэжъагъэр. Ярабочхэм янахыбэр мы къалэм дэс. Администрацием ипашэхэри, цыфэу дэсхэри къафидэгъух. Ащ фэшI Адыгэкъалэ ихъэоньгъэ, ар нахъ клэраклэ зэрэхъуштым ялахышIу зэрэхашIыхъаштым, ащ щыпсэухэрэм социальнэ Iэпылэгъу афэ-

хъуным фэшI унэм игъэпсын зыкIыфежъагъэхэр. КъызэраIуагъэмкIэ, джары псэупIэм ыуаси лъапIэ зыкламышIырэр. Зэхыхъэм хэлэжъагъэхэм къазэрафа-IотагъэмкIэ, унэм джыри обойхэр емыгъэпкIыгъэу, джэхашъуи имыздагъэ зыхъукIэ квадратнэ метрэм ыосэщтыр сомэ мин 19,8-рэ. Ау унэм епшIэжын шымыIэу, IункIыбзэр Iупхынышъ уихъажыным нагъэсыгъэ зыхъукIэ, квадратнэ метрэр зэрашэщтыр сомэ мин 21-рэ. Ыужырэ пчыагъэм елгытыгъэу къэп-лытэн зыхъукIэ, зы унэ хъурэ фэтэрым тэфэштыр сомэ мин 685-рэ, унитIу зыхэт фэтэрыр сомэ миллионрэ мин 30-рэ, унитIу хъурэ фэтэрыр зэрашэщтыр сомэ миллионрэ мин 395-рэ.

Унэм ишагуи зэтырагъэпсыхъашт, дахъуи къашIыхъашт. Ащ клэлэцIыкIу джэгупIэхэр, спорт площадкэхэр, автомашинэ гъэу-цупIэхэр илэштых. ЗэIуагъэм къызэрэщалагъэмкIэ, шышхъэIу мазэм аухышт унэм щыщэу фэтэр 15 бронировать ашIыгъах.

НЭХЭЕ Рэмзан.

Илээс 14 тыралъхъагъ

Тэхъутэмыкъое районым ит къуаджэу Пэнэхэс щыпсэурэ Нашэ Инвер иIoф ыIуагъ район судым. Мыр зэрагъэмысэрэр 2008-рэ илээсым къыкIоцI мыщ ихатэ клэп кондэ мин 21-м ыкIи опиум зыхэлэ Iушхъэ кондэ миным ехъу къызэрэщигъэкIыгъэр ары.

Судым зэригъэунэфыгъэмкIэ, апшгъэрэ гъэзныгъэ зилэ къоджэдэсым наркотикым игъэхъазырынкIэ «фабрикэ» псау ыгъэпсыгъагъ, илээс реным ащ Ioф ышIэщтыгъ: ыгъэтIысхъэщтыгъэх, ыпкIэщтыгъэх, ягъо охъуфэ апылтыштыгъ, нэужым ыгъэгъуштыгъэх, ыхъаджыжыштыгъэх, ежъ куп гъэнэфагъэу илэхэм «товар» хъазыры аришэщтыгъ.

Ioфыр судым зэхифы зэхъум, И. Нашэм псэуми агуригъало шIоигъуагъ клэпыр жьыбгъэм ха-

тэм къыхихъагъэу, ежъ-ежырэу ар къэкIыгъэу, нахъ дэгъоу ар стыным пае ыгъэгъуштыгъэу, ежъ ышхъэкIэ ыгъэфедэным пае наркотик зыхэлэ куандэхэр къыгъэкIыштыгъэу... Ащ иочыл лъэшэу пылтыгъ зилэоф зэафыр цыфыр сымаджэу ыкIи ышIэхэрэм, ылохэрэм гъунэ алыфжын амал имыIэу къыгъэлгагъо шIоигъоу. Ау судым ыкIи эксперт пчыагъэхэм ушхъагъухэр зэкIэ щагъэзыагъэх.

Уголовнэ кодексым истатъя пчыагъэхэмкIэ И. Нашэм пшъэдэкIыжъ ыхын фаеу судым унашъо ышIыгъ, бздэжшIагъэу зэрагъэмысэхэрэм къапкъырыкIыхъэзэ, илээс 14 ащ тыралъхъагъ.

Урысыем и ФСКН Краснодар краимкIэ и ГъэлорышланIэ Адыгэ РеспубликэмкIэ и Къутамэ ипресс-къулыкъу.

ГСЗН ЦЫФЫМРЭ IOFШIЭНЫМРЭ ГСЗН

Хэбзэлахьхэр арагъэтыщтхэп

УФ-м ХэбзэлахьхэмкIэ икодекс фашыгъэ гъэтэрэзыжынхуу УФ-м и Президент быхъсыгъэхэм зрагъэнафахэрэмкIэ, Урысые Федерацием исубъектхэм IOFШIЭНЫМкIэ ябэдзэршыпIэхэм арыл къыныгъохэр гъэшгъэбгъэнхэм ехыллэгъэ хэгъэжыгъэ IOFыгъохуу зрагъэнафахэр атегъэпсыкыгъэу агъэцIэрэ IOFШIЭНхэр (фэло-фашIэхэр) хэбзэлахьхэр зытыралхьхэр объектхэм ахахьхэрэп. УФ-м ХэбзэлахьхэмкIэ икодекс джаш фэдэ гъэтэрэзыжынхуу фашыгъэхэр егъэнафах номеру 41-ФЗ зытету 2010-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 5-м аштэгъэ Федеральнэ закону «УФ-м ХэбзэлахьхэмкIэ икодекс иягъэнафах Iахь ыкIи УФ-м иконода-тельнэ акт зырызхэм гъэтэрэзыжынхуу

хэр афэшлыгъэнхэм ехыллагъэ» зыфи-лорэм.

Къэлогъэн фае УФ-м IOFШIЭН зымылIэ игуагъан мини 127-у гъэрэкIо ежхэм яунэе IOF къызэIуахыным фе-жэжыгъэхэм ыкIи IOFШIЭН зэрамылIэм пае илъэс псаум телыгъэгъэ къэралыгъэ пособию сомэ мин 58,8-рэ зэратыгъа-гъэхэм процентишым телыгъэгъэ подо-ходнэ хэбзэлахьхуу сомэ мини 7,6-рэ зырыз атын фаеу зэрэхуыгъагъэр. Джаш фэдэу хэбзэлахь зытелхьхэм къахиубы-тэщтыгъэх кризисым пэшIуекIогъэным-кIэ пстэуми апэ игъэшъыгъэн фэе IO-фыгъохуу общественнэ ыкIи пIэлъэ гъэ-нэфагъэ зилэ нэмыкI IOFШIЭНхуу пред-приятыхэм, организациехэм къалуагъэ-кIын алъэжыгъэхэм апае зэхашъщты-

гъэхэр, еджапIэхэр къэзыухыгъэхэм арагъэжыгъэхуу стажировкэхэр.

Гъэтэрэзыжынхэм мыщ фэдэ зэ-хьокIыныгъэхэр агъэнафах:

— IOFШIЭНЫМкIэ бэдзэршыпIэм илIэ къыныгъохэм къакIегъэчыгъэным те-гъэпсыкыгъэ хэгъэжыгъэ IOFыгъохуу зрагъэнафах адиттэу агъэцIэрэ IOF-шIЭНхэр (фэло-фашIэхэр) НДС-мкIэ хэ-бзэлахь зытыралхьхэр объектхэм ахэ-мыллыгъэгъэнхуу (УФ-м Хэбзэлахьхэм-кIэ икодекс иягъэнафах Iахь ия 146-рэ статья ия 2-рэ пункт я 11-рэ подпункт хэгъэжыгъэ);

— IOFШIЭН зымылIэ гражданхэм Iэ-пылIэгъу афэхуыгъэным ыкIи ашхьэ иIOF къызэIуахыным кIэгъэгъушIуыгъэн-хэм пае ахьшэ зэратыгъэхуу ыкIи еж-хэм ашхьэ иIOF къызэIуахы, IOFШIЭН зымылIэ нэмыкI гражданхэм апае IOF-шIЭН чIыплэхэр зыгъэпсыгъэхэм хэ-

бзэлахьхэмкIэ пIэлъышым (илъэси-щым) къыкIоцI а мылIукур фэдэу къалэ-кIэхьагъэхэм ыкIи хьарджэу ашыгъэ-хэм афылхыгъэгъэхуу (УФ-м Хэбзэлахь-хэмкIэ икодекс ия 223-рэ, 271-рэ ыкIи ия 273-рэ статьяхэр). ЗэрэхуырымкIэ, зыцIэ къетлогъэ ахьшэр хэбзэлахьхэр зытыралхьхэр ахалыгъэгъэхуу.

Илъэсишым къыкIоцI зыцIэ къетлогъэ мылIукур зэрэпсауу замыгъэфедекIэ, аш-щыцI Iахьуу къэнагъэр зэрэпсауу фе-дэу къахьыжыгъэр афылхыгъэгъэхуу. Джаш фэдэу зыцIэ къетлогъэ мылIукур шапхуу пылхэр заукохьхэ, ахьшэу къаратыгъэр зэрэпсауу хуконыгъэхэр зэрэпсыгъэхуу пIалъэм телыгъагъэу хэ-бзэлахьхэр зэратыгъэр фэдэхэм афыла-лыгъэгъэхуу.

Александр ШУКИН.

УГСЗН-м иправовой къулыкъу а 1-рэ разряд зилэ испециалист.

Шъуипшъэрылхэр зыщышъумыгъэгъупшэх

IэкIыб хэгъэгъухэм къарыкыгъэ граж-данхэр гъэлэжыгъэнхэмкIэ Урысые Фе-дерацием и Правительствэ 2010-рэ илъэ-сым телыгъагъэу Адыгэ Республикэм нэбгырэ 643-рэ квотэу къыфигъэнэ-фагъ. Урысыем укыхьаным пае визэ къаIыхыгъэныр имыщыкIагъэу къэкIо-гъэ цыфхуу 2010-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 16-м ехуылIэу Адыгэ Респу-бликэм нэбгыри 121-рэ зэрэагъэлажъэ-рэм ехыллэгъэ къэбархэр Адыгэ Рес-публикэм цыфхэм IOFШIЭН ягъэгъоты-гъэнымкIэ икъэралыгъэу къулыкъу и ГъэорышIаплэ къылагъэгъэгъэх. Рес-публикэм къэкIуагъэхэм янахьыбэр Уз-бекистан, Таджикистан, Армением къа-рыкыгъэх.

Визэ къаIыхыгъэныр имыщыкIагъэу Урысыем къыханхэ фитхуу зыщыгъэ-псыгъэ республикэхэм къарыкыгъэхэр (Балтиер, Грузиер ыкIи Туркмениер хьамытхуу, ахэм ахьхьхэ Азербайджан, Армениер, Казахстан, Киргизиер, Мол-довар, Таджикистан, Узбекистан ыкIи Украинэр) Адыгеим къэкIуагъэхэм,

ахэр зыгъэлажъэ зышIоигъэ IOFШIЭНхэм аушIэжыгъэнхэмкIэ IOF ашIэн фитхуу зыгъэгъэхуу тхытIэ ахэм УФ-м и Феде-ральнэ миграционнэ къулыкъу и Къу-тамэу Адыгэ Республикэм цыфхэм къа-ритыгъэ-къаримыгъэгъэр. Изын яIэ зы-хуыкIэ ары нылIэп IэкIыб хэгъэгъухэм къарыкыгъэу цыфхэр гъэлэжыгъэнхэм ехыллэгъэ зэзэгъыныгъэу цыфхэм IOF-шIЭН языгырэм адишын зилъэжыгъэ-щытхэр. Ащ буж мэшип пIалъэм шIомы-кыгъэу IOFШIЭНхэм (работодателым) УФ-м и ОФМС-у Адыгеим цыфхэм ыкIи Адыгэ Республикэм цыфхэм IOFШIЭН ягъэгъотыгъэнымкIэ икъэралыгъэу къу-лыкъу (ГСЗН) и ГъэорышIаплэ макъэ аригъэIун фае. Джаш фэдэ шапхьхэр егъэнафах УФ-м и Правительствэ но-меру 183-рэ зытету 2008-рэ илъэсым гъэтхэпэм и 18-м ышIыгъэу унашъу «IэкIыб хэгъэгъу гражданствэ зилэхуу ыкIи (е) гражданствэ зымылIэхуу визэ имыщыкIагъэу Урысые Федерацием

къэкIогъэ цыфхэр ыкIи IOF ашIэнэу Изын зилэхуу зрагъэлажъэхэрэм ехы-лIэгъэ уведомлениер цыфхэм IOFШIЭН языгырэм е IOFШIЭНхэм (фэло-фашIэ-хэм) апае заказ зытыгъэхэр къызэраты-хэрэ ШыкIэу ухэсыгъэным ехыллагъэ» зыфиIорэм.

Цыфхэм IOFШIЭН языгырэм къыты-гъэ уведомлением къыщыреIотыкIы IэкIыб хэгъэгъуу къыкыгъэу ыгъэлэжъэ-рэ цыфхэ пэпчэ къэбаруу пылхэр. Цы-фыр зыгъэлажъэрэм е хэбзэ фитыныгъэ зилэ аш илIыкIо ыпшъэкIэ зыцIэ къы-шетлогъэ ШыкIэу зэригъэнафагъэм те-тэу уведомлениер Федеральнэ мигра-ционнэ къулыкъу ичIыплэ орган ыкIи Адыгэ Республикэм цыфхэм IOFШIЭН ягъэгъотыгъэнымкIэ икъэралыгъэу къу-лыкъу и ГъэорышIаплэ архыылIэ е почтэ шыкIэкIэ афэгъэхьы. Бланк гъэ-нэфагъэм тегъэпсыкыгъэу уведомлени-ер зыцIэ къетлогъэ органхэм зальагъэ-Iэсыхэрэ уж, пыпчын фэе Iахьуу блан-

кым иIэм кIэтхэжыгъэхьшэ, ар уведом-лениер къэзыжыгъэм ратыжыкы е поч-тэкIэ фагъэхьыжыкы, уведомлениер зыцIэ къетлогъэ органхэм къагъэнэжыкы. Правительствэм иунашъо тегъэпсы-кыгъэу цыфхэм IOFШIЭН языгырэм ипшъэрылхэр зэригъэцIэжыгъэхэр къызэриушыгъагъэр шыкIэр бланкым пачыгъэ Iахьуу физэлагъэкIоужыгъэм ар зэраIахыгъэр къызыIотыкIэу тетха-гъэр ары. Уведомлением иапэрэ экзе-мплярхэм апачыгъэ Iахьхуу зытетхьы-гъэхэр цыфхэм IOFШIЭН языгырэм илъэсым къыкIоцI шагъэлъых, ащ буж агъэкIодыжыгъэнхэ фитых.

Ирина

ДАНИЛЬЧЕНКО.

УФСЗН-м цыфхэм IOFШIЭН ягъэгъотыгъэнымкIэ ыкIи IOF-шIЭН зрагъэгъотыным пае аде-Iэгъэным ехыллэгъэ програм-мэхэмкIэ иотдел иведушэ специа-лист-эксперт.

Цыфхэм IOFШIЭН ягъэгъотыгъэным изытет

Къэралыгъэ фэло-фашIэхэр афагъэца-кIэхэм ашIоигъэу тызыхьхьэгъэ илъэ-сым иапэрэ квартал Адыгэ Республи-кэм цыфхэм IOFШIЭН ягъэгъотыгъэ-нымкIэ икъэралыгъэу къулыкъу иорган-хэм нэбгырэ 16533-рэ къаоллагъ. Ахэм ащыщхуу нэбгырэ 6417-р учетым ха-гъэууагъ ыкIи нэбгырэ 5231-р зыщы-лэжъэнхэ IOFШIЭН зымылIэхэу алъыгъэ-хэрэм ахатхагъэх.

2010-рэ илъэсым имэлылфэгъу и 1-м ехуылIэу цыфхэм лэжапIэ ягъэгъо-тыгъэнымкIэ къэлэ ыкIи район гупчэм ежхэм къаIушIт IOFШIЭН лыхьхуу нэбгырэ 7440-рэ рагъэблэгъагъ. Илъэ-сыр къызыжыгъэхэм къышыублагъэу лэжапIэ имылу зэкIэмкIэ республи-кэм шатхыгъэхэм япчъагъэ нэбгырэ 1344-кIэ нахьыбэ хуыгъэ ыкIи 6611-м нэсыгъ. Джаш фэдэу IOFШIЭН зымылIэу район пстэуми ашатхыгъэхэм ахьхуагъ. IOFШIЭН зымылIэхэм япчъагъэ зэхь-кIыныгъэу фэхуыгъэхэм апкь къыкIэу, мэлылфэгъум и 1-м ехуылIэу къалэу

Мыекъуапэ иучет хэтхэр нэбгырэ 1752-м, Адыгэкъалэ — нэбгырэ 386-м анэсыгъэх. Зэрэпсэуштыр къы-зыщылэжыгъэ лэжапIэ зымылIэхуу учетым хагъэууагъэхэр республикэм ирайонхэм мырэуштыр ащыгъэгъэхуу: ДжеджэмкIэ нэбгырэ 937-рэ, Мыекъуа-пэмкIэ — 903-рэ, КошхьаблэмкIэ — 737-рэ, ТэхуыгъэмыкIэуагъэхэр — 733-рэ, ТеуцожымкIэ — 485-рэ, Шэуджэным-кIэ — 358-рэ, КрасногвардейскэмкIэ — 320-рэ.

IOFШIЭН зымылIэхуу ашатхыгъэхэмкIэ, ащ лэжапIэу ашырIэмкIэ къалэхэм-рэ районхэмрэ зэрэзеткIыштыгъэхэм фэдэу къэнэжыкы. 2010-рэ илъэсым имэ-лылфэгъу и 1-м ехуылIэу IOF зышIэн зытэжыгъэхуу республикэм исхэм ашы-щэу лэжапIэ зымылIэхэм япчъагъэ про-центи 3,2-м нэсыгъагъ. А лэжыгъэхэм республикэ пчъагъэхэм ашышIокыгъэх республикэм ирайони 6. ЗэкIэмэ ана-хьыбэу (проценти 5,9-рэ) Джеджэ рай-оным ыкIи пстэуми анахь макIэу (про-

центи 2,1-рэ) къалэу Мыекъуапэ ашы-гъэгъэхуагъ.

2010-рэ илъэсым иапэрэ квартал предприятие ыкIи организацие зэфэ-шъафэхэм лэжапIэхэр зрагъэблэгъэ-хэрэ IOFШIЭН чIыплэ мини 5,3-рэ къа-гъэлэжыгъагъ. Нахьыбэу къызыкIэуп-чIэхэрэр работ сэнэхьат зыхьлэ IOF-шIэхэр арых. ЗэкIэ IOFШIЭН чIыплэу къагъэлэжыгъагъэхэм ашыщхуу 4561-р е процент 84,9-р работ сэнэхьатхэм ателыгъагъэх. ЛэжапIэхэр анахьыбэу езыхьтэлажыгъэхэр ашыщыкы обрабаты-ваюшэ производствэр (815-рэ), гъэсэ-ныгъэр (1006-рэ), сатыур (815-рэ), псэолэжыгъэхэр (707-рэ). Мэлылфэгъум и 1-м ехуылIэу вакансиехэмкIэ республикэ банкым IOFШIЭН чIыплэ 1843-рэ къышагъэлэжыгъагъ. Зэрэщы-тымкIэ, зы IOFШIЭН чIыплэ нэбгы-риплI цызэнэжыкы. IэпIэлэсныгъэу ахэлъымкIэ IOFШIЭНхэр къызыкIэуп-чIэхэрэмрэ лэжапIэ лыхьхуэхэрэмрэ зэ-диштэхэрэпышэ, цыфхэм зыщылэ-

жыщтхэр къафэгъотыгъагъэх мэхуу. Арзу-щыт нахь мышIэми, 2010-рэ илъэсым имэлылфэгъу и 1-м ехуылIэу пштэн хьумэ, цыфхэм IOFШIЭН къафэгъоты-гъэнымкIэ къулыкъум иорганхэр аде-Iэхэз ренэу е пIэлъэ гъэнафагъэм те-ллыгъагъэу нэбгырэ 2488-м IOFШIЭНхэр къафэгъотыгъагъэх. ГъэрэкIо джаш фэдэ ипIалъэ зэрэщыгъэхэм ебгъапшэ-мэ, а пчъагъэр 524-кIэ нахьыб. IOFШIЭН къызыфагъотыгъэхэм ашыщхуу нэбгы-рэ 920-р зыхьхуагъэх, 56-р сэкъатныгъэ зилэхэм, сабыибэ зыпIухэрэм, шхьхэ-закъоу псэухэрэм ашыщыкы.

ТызытегушIэрэ къыныгъэр нахь къа-фэгъэпсынкIэгъэнымкIэ хэпшIыкIэу ишIуагъэ къэкIо общественнэ IOFШIЭНхэм цыфхэр ахэгъэлэжыгъэхэм. Цы-лэ мазэм къышыублагъэу гъэтхэпэм нэ-сыр пIалъэм къыкIоцI ащ фэдэ IOF-шIЭНхэм нэбгырэ 817-рэ ахагъэлэжыгъагъ.

МЭЗЫУЖЫКЪО Минсур.

УСЗН-м экономикэ IOFШIЭНхэмкIэ ыкIи IOFШIЭНхэм епхыгъэ бэдзэршыпIэм изытет зэхэфын-хэмкIэ отделым испециалист-экс-перт шхьаI.

IOFШIЭНхэр къышъожэх

Цыфхэм янахьыбэм лэжапIэхэр ары шыкIэ-псэуыкIэ амалыр гъэтэ-рзыгъэным икIэIыплэ шхьаIэу яIэр. Гум ыштэрэ, материалнэ ыкIи моральнэ рэзныгъэ зыхьлэ IOF-шIЭН къэбгъотыныр тапэрэ илъэс-хэм къызыжыгъэхуу IOFшIЭНхэр. Ау дунэе финанс кризисэу джы нахь макIэрэ агу къагъэкIыжыгъэр Уры-сыем къызылIэсыгъэхэм къышыу-благъэу зы IOFШIЭН чIыплэ пае зэнэжыгъэхэр пчъагъэ хьхуагъ. Ау ащ къыкIырэп предприятиехэм, организациехэм, мылIукур ишIыкIэ зэфэшъафэхэр зыгъэфедрэ нэмыкI IOFШIЭНхэм лэжапIэхэр рамыгъэ-

благъэхуу. Мы къэбарымкIэ райо-ниш яхьылIэгъэ мэкъэгъэIухэм кIэ-кIэу шъуащыдгъэгъэгъэх.

МыекъоIэ районым ит IOFШIЭНхэр зэфэшъафэхэм рагъэблагъэх къыкIэ-лэжыкIэрэ сэнэхьат зыхьлэ IOFышIэ-хэр: бармен (мэзэ лэжапIэхэр сомэ 4330-рэ), участкэм шылэжыгъэр врач психиатр-нарколог (сомэ 5000), бух-галтер шхьаIэм игуадзэ (сомэ 15000), автогрейдерым тесыштыр (сомэ мин

15 — 20), бульдозерым тесыштыр (со-мэ мини 10 — 15).

ТэхуыгъэмыкIэ районым шылэ-жыгъэр IOFШIЭНхэр къаIэупчIэх къы-кIэлъыкIэрэ сэнэхьат зыхьлэхуу ыкIи IOFШIЭНхэмкIэ опыт зилэхэм: зы бухгал-терым (мэзэ лэжапIэхэр сомэ 10000), былымэхуу нэбгырэ 25-м (сомэ 6000), зы логопед (сомэ 8000), механикIу (сомэ 8000), зы фармацевт (сомэ 8000).

Шэуджэ районымкIэ къутырэу

Дукмасовым дэт еджапIэм урысыбзэм-кIэ ыкIи литературэмкIэ кIэлэегъаджэ регъэблагъэ (мэзэ лэжапIэхэр сомэ 6300-рэ). Щэ заводэу «Шэуджэным» продукциер зэкIоцIызыщыгъэхэр работ-хуу нэбгыри 6 регъэблагъэ (мэзэ лэ-жапIэхэр сомэ 5000). Шэуджэ район администрацием мазэм сомэ 7350-рэ лэжапIэхэр зилэшт зы архитектор, район администрацием финансхэмкIэ и Гъэ-IорышIаплэ мазэм сомэ 7000 къэзылэ-жыщт зы бухгалтерэу зы ревизорэу зимэзэ лэжапIэхэр сомэ мини 10 — 11-м лыIэсыштыр рагъэблагъэх. Аштэштхэм апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ яIэн фаеу щыт.

Дунаим илэшлугъэ ахэмклэ зэхешлэ

О
ч
е
р
к

Бжыхьэпэ мэфэ ошлү дах. Тыгъэм ыклуачлэ кличинэу зыщыригъэжэрэ лъэхъанми, псэ зыпыт пстэури гуапэ ащыхъоу къегъэфабэх. Нэбзийхэр гушопсхэу унэхэм арэпшыхьэхшэ зэпагъэлыдыжыкх.

Гъобэкъое гурыт еджаплэм илээс еджэгъур щезыгъэжыжыгъэхэу яенэрэ классым исхэр зэхпхьэгъэ хъазырых ныбжымыклэ. Зооуж илээсхэм кэ-хьугъэхэр ячлэхьагъум афимыгъэкъоу нахьыжылохэри адычлагъэхьэгъагъэх. Шылэныгъэм ыгъэлэпэогъэ, зятэ зимылэжхэ пшэшъэ-клэлэ купи нахьыжыло хьугъэхэу къахэфэх. Яенэрэ классымклэ еджэплэ шагум дэт унэ кыхьэ хъазырэу тыгъэ-нэбзийхэр зыщыджэгурэ зэпытэу «кэтэщ» зытырагъэнагъэм тисыгъ.

Клэлэгъур лъэхъэнэ дах, лъэхъэнэ дэгъу. Шылэныгъэм илэшлугъэ изэхэшылк кызыщидзэгъое уахьт, нэикл-луйкыр ыпэ зыщишъырэ зэман. Клалэхэм апэклэпсхэр кызыщечтэрэ, амакьэхэр зыщызэблэхьэрэ уахьтэр къэсыгъ. Пшэшъэжыбыхэм зысшагъэпшъэшъэрэ мафэхэри блэкыгъэхэп, хэпсэлыхьукы-хэу аублагъ.

Хъодэ Хъазрэт, физикэмклэ тезыгъаджэу, тикласс ипащэ, клэлэ чъэпхьыгъэ мытгырышлү кытхичи, нэлуасэ кытфисыгъ:

— Тхьаркьохъо Юныс Зэчэрые ыкыу, непэ щегъэжыгъэу кыжыудеджэщтыгъ, шьулэклахьэрэ ешъумылуал шьощ зэрэнахьыжым пае. Шлу шьузэрэ-лэпгъу, шьузэрэлъыт.

Зэклэми тызэрэшлэщтыгъ, клэлэгъаджэр хымэ къоджагъэми, тэ тызычылагъ. Помэкъэ Юныс тэбгъэшлэжыныу шытыгъэп. Ары къоджэдэхсэр зэреджэщтыгъэхэр пелыуанышбо зытеорэ клэлэ пытэжъэу шлоу зэхэ-лтым. Бырг-тхьиргъу лыпцэ зак-клэр шыгъын члэгъым зэрэщы-джэгурэм гу лытэгъоаягъэп. Из сэмэгур нахь зэригъэфедэрэм-клэ нэфагъэ зэрэсэмэгур, пшэ-гъум клэклым шъхэ хъумытгышлур шлогъэтгысхьажыгъэу шырытми, кыгъэжъэу гушылэ зыхьуклэ кызытыритахъоу хьу-щтыгъэ икьэбар. Къарыу дэгъу зилэхэм ягъэпсыклэу шэнышлү, кытшъхьасэу, инахьыжыгъоу рыгъуазэзэ зыкытгырилаткы-щтыгъ ныбжымыклэ илэгъу къа-бзэхэри кыгъэхьэгъэхэми. Ыма-кьэ Изтыгъэу гушылэ зэпыты-щтыгъ хъэхьасу клэхьыжыжызэ бэрэчэт-бэрэчэтэу. Анахь къэбар кызырэыклор къехьуллагъэу къе-лотэжымы уигъатхьэщтыгъ, пфыримыкыоу шхыным уриты-щтыгъ гомэ-лэмэжыкх. Гупцлэнэ хьалэлыгъэр ахэлъыгъ икьэбар-хэм зэклэм, пелыуан клуачлэм шъхьасыпшщтыгъ, «кышпагъэу» къэсшлэжырэп. Нэбгырэ тлуритлоу ылитлү тапылэу пчъагъэрэ тилэгъу хьушщтыгъ. Турникым фэкъулаигъ, штангэм дискэу пыфэщтым фэдиэир пылэуу къемихьылэклэу дифиешщтыгъ. Пудитлү гирыр ары зыфэкъулай шьыпкыагъэр, ащ рыджэгупэ-щтыгъ Из зырызымыклэ, тлуритлоу из-фэдэу. Иклэсапшщтыгъ. Еджаплэ-ми, къоджэ псауми а лъэхъаным къенэкьокъун гирымклэ къадэ-кышщтыгъэп.

— Сыда мыш фэдиэу Помэ-кьо Юныс игугъу кызыклэпшлур-рэр, ащ фэдэу макла къоджэ-шхом дэсыгъэр? — зылони кэ-хьушщ.

Шьыпкэ, маклэп дэсыгъэр, ау Помэкъор фэшъхьаф шьыпкэ. Ауштэу еджэным фаблэу ыпэкли ыужыкли маклэ сызлуклагъэр.

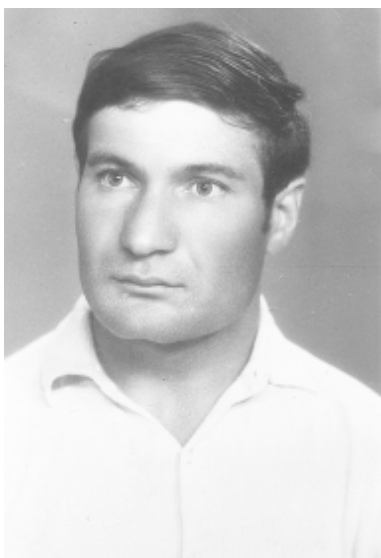
Тхьаркьохъо Зэчэрые иунагъо 1937-рэ илээсым сабыл зэтэль-фыхьагъэхэм ятфэнэрэу Юныс кыхьагъ. Анахьыжытлур пшэ-шъэжыжыгъэх — Духэрэ Фы-жырэ. Ахэм къаклэлыкылошты-гъэх зэишчыр — Ахьмэд, Мэ-джыд, Юныс. Ятэ кышлэжы-рэп Юныс, мэзиллым итыгъ зау-клым. «Хабзэм нахь пэбла-гъэхэм» «пэмыблагъэхэр» бзэгу зысшахьэрэ лъэхъэнэ дыджым хэфагъ лажэ зимылу ау-кыгъэ насыпынчэр. Зэчэрые изэкъуа-гъэп, зыгорэм ехьышъэрэу къуа-джэхэм адэсхэм янахьыбэм джар къяхьуллагъ.

Янэу Мерэм, чылэм анахь лъэпкыжы фэшлугъэхэу дэхэ Гьуклэлэхэм япхьу, сабытфыр кылыгъэхэнагъ. Бзылфыгъэ лү-шым илфыгъэхэр гъогу зэфэ-заклэ зэрэтыришхэнхэм, ымы-гъэнэтлупцлэнхэм, ямые зэремы-нэцлэнхэм, зэрэригъэдэжнхэм фэшъхьаф Иоф илагъэп.

— А сиклалэх, къурмэн сыз-фэхъуных, чыгу члэгъым члэс хьамлыуи ышхын егъоты, ны-бэм илагъэ лотэжыгъошлү, ащ фэшл хьэйнапэ кысфэшъумыкх. Къуаджэр зэрэхъоу шьухьун, Тхьэр кыжыуделэн, — зэпы-мыоу гушылэ лъэшхэр агу ри-гъэкышщтыгъэхэп. Ыгъэгущо-щтыгъэх ны лүшым илфыгъэ-хэр, емыдэлуи къахэкышщтыгъэп. Адыгэ унагъохэр аужырэ са-быим цлэнтхьуафэклэ еджэх. А чыплэм итыгъ Юнысэу анахьы-клэр, нахьыжыжыкх кыфагъэклэу-тэу, аналэ кытет зэпытыгъ.

Юныс еджэным фаблэщтыгъ, псэ дэдэу клидзагъэу, зыхэхсхэм зыкышшаригъанэщтыгъэп лъэ-хъэнэ мыпсынклэм кыхиубыта-гъэми. Унэгъо лужоу зэрысым зэдэлуж илфыгъэми, нахьыжы-хэм къалорэ зыгъэцэкларэ клэ-лэм гу лытагъ Иофшлэным пэ-уцон зэрэфаем. Яблэнэрэ клас-сым ыуж шофер курсхэр кыух-хи, клэлэпсэу Иофшлэныр ыублагъ. Апэрэ лэжыапклэр чыпч хымы-гъэзэу янэ кызырэфихьыжы-гъагъэр къешлэжы.

Дзэ къулыкьур Казахстан шы-ригъэжыагъ. Дзэм шлэфэ спор-тым ишъыпкыуу пылгыгъ, ыпкы-нэ-лынэ псыхьагъэу 1959-рэ илээсым Прибалтикэм къулы-кьур кышыухи, къуаджэм кы-гъэзэжыгъ. Шофер сэнэхьатым дзэм ишлугъэ кышщекыгъэми, еджэныр щыгъупшэу уахьтэ къе-клугъэп, ащ рэхьатыгъо кыри-тыщтыгъэп. Гъобэкъое гурыт еджаплэм ия 8-рэ класс мэфэ еджэным чыпедзэжыкх. Чэшырэ автослесарэу къутырэу Шев-ченкэм дэтыгъэ автохозяйствэ-шхом щэлажэ, мафэрэ кытхэ-сэу кыддэдэжэ. Илээситлоу кы-зэрэддеджагъэр зэхэугуфкы-гъэу къэсэшлэжыкх. Чэшырэ ула-жэу, мафэрэ уеджэныр зэрэки-ныр хэткли нафэ, шьэфэп еджэ-ныр Иофым зэрэмынахьыпсынклэ-ри, ау пелыуан клуачлэ зыхэлъэу теубытагъэ зилэм тлуритлоу зыды-дышщтыгъэ. Нахь дэгъоу еджэ-

хэрэм ащышщыгъ. Зы партым ты-зэдыдэсэуи кыхэхэкыгъ, згъэ-шлагъошщтыгъ кызырэмыхьы-лэжыкырэп. Точнэ науэкхэмклэ тапэ итышщтыгъ, зэмызэщыш-щтыгъ геометрия ары, янэ кы-дилфыгъ уигъалоу шлу ыльэ-гъушщтыгъ. Емызэщы кырыгу-щылан ыльэкышщтыгъ. Кыкы-лэ-лэн, кыделэн шьлэмэ лъэш дэ-дэу еджэн зэригъэкышщтыр кы-гъэнафэщтыгъ. Тиклэлэгъэдэжэ шлэгъуагъэхэу лэшыгъэ Нухэ, Гьуклэлэ Мэджыдэ, Гьуклэлэ Шамсудинэ, Стлэшъ Нурыет зэ-пыу ямылуу кырало зэпыты-щтыгъ кын кыфэмыхъоу хы-

сапымыклэ апшгъэрэ шлэныгъэ зэ-ригъэгъотын зэригъэкышщтыгъ. Ежыи ар кыгурылошщтыгъэми зышлэщтыгъ.

Илээситлурэ еджагъэу Гъобэ-кыуае къебгынэш, Чукоткэм лэ-жыакло макло, ащ шоферэу Ио-фшишлэзэ, япшлэнэрэ классыр кыдеухыжыкх. Къарыушхоу Тхьэм кыхилхьагъэм джыри ишлугъэ къекыгъ, Юныс кы-кырымгыгъэчэу зыуж итыгъэр еджэныр арыты ыгъэцэклэщтыгъ. Еджэныш, сэнэхьатэу шлу ыльэ-гъурэр кызылэкыгъэхьанэу бэ-шлагъэми зыклэнэцлэщтыгъэр зэмыжэгъэхэу пэрыохьухэр кы-къокыгъэх. Чукоткэм укыкы-Магадан ушеджэным фэшл ки-лометрэ миным ехьу гъогууанэ ыпэ илгыгъ. Реджэн ыльэкы-нэу ыугъоигъэ сомэ тыкырыри илэ-дэжэу янэ гупсэ нахь пэбла-гъэуи Мыекъуапэ зыкырыгъэ-хыжыкыгъ.

1964-рэ илээсым ыгу зыфэ-клорэ сэнэхьатыр зыщызэрагъэ-гъотыр мэкъумэщ техникумым члахьы, 1967-рэ илээсым кын

щымыхъоу кыухыгъ. Янэ Ме-рэми псау еджэныри хигъэкли кызытгысылэжыкх ищылэныгъэ лъагъо насып зэрэхигъуатэрэр кыгурылуагъ. Иофшлэным фаб-лэу клидзагъ. Ащклэ лүм-пэм имылуу, зыфагъазэрэр изэфэдэу, зэхэдз ымышлэу лэжыагъэ. Илэ-сэу Иофшлэным зыщыклидза-гъэм шиубли, исэнэхьатэрэ игъэ-сэныгъэрэ кыяклэр Иоф маклэп зылуыгъэр. Слесарь-наладчи-кэу, трактор бригадэм ибригади-рэу, а бригадэм иучетчикэу, ма-шинэ-трактор паркым иинже-нер-технологэу, запчастхэр зы-члэлэ складым илэшъхьэтэтэу Иоф ышлагъ. Зэклэмкли зэху-батыгъэу колхозэу Лениным ыцлэ-клэ щытым илээс 30 шылэжыагъ. Фэшъхьаф илээси 8-у Темыр Чыжым зэрышылагъэри, къу-тырэу Шевченкэм Иоф зэрэши-лагъэри, автоколоннэри хэлъы-гъыгъэхэмэ илээс 38-рэ мэхъу, дзэ къулыкьури хэгъэхьожы-гъэмэ илээс 41-рэ стажыр регъэ-кыу. «Иофшлэным иветеран» тхы-лыри кыфагъэшъуашэ.

Юныс пенсием оклофэ, 1997-рэ илээсым нэс чанэу лэжыагъэ, илээс 13 хьугъэми зыпенсине-рыр илэжыаклэ гупклэу кьелуагъ, ышнахьыжыкхэу Ахьмэдэрэ Мэ-джыдэрэ ежэ зышеджэгъэ Мые-кьопэ мэкъумэщ техникумыр кызыраухыгъэр игуап. Ахьмэд — агроном, Мэджыдэ — тех-ник-механик. Мэджыдэ апшгъэ-рэ шлэныгъэ ыужым зэригъэгъо-тыжыкыгъ. Ышитлү Юныс арэг-ушхо, зыцигушлогъопагъэр еджэ-ныр кыухи, дипломыр кызы-щыратыжыкыгъэ мафэр ары. Мы-дэу Иофхэр Темырым щыклэ-кышщтыгъэхэми, пишыгъэп янэ гупсэу зыклэлырысы ыгъэтгы-лыжыкыгъэм.

Шъхьэгъусэ чанэу Кушъу Са-мэтрэ Юнысрэ зэгурылохэу шы-

Самэтрэ атеклыгъэ къомрэ пхьу-хэмрэ ясабыйхэр. Нью Лушэу Мерэм иклалэхэр, ыпхьухэр Иофшлэныр шлу альэгъоу ып-лүгъэх, ямые емынэцлэнхэу, гуклэ-гъу азыфагу илэныу, ялахьыл гупсэхэр, чылэр шлу альэгъу-нхэу ыгъэсагъэх. Ахэр зыкли агу икыгъэхэп кылытфыгъэхэм, ана-хьэу зэхэзышлэщтыгъэ Юныс клэрысыгъэ янэу зымы пимыш-ыщтыгъэм. Кыфигъэзэжыкх, къо-шлү фэдэу ыгъэрэзэжыкыгъ. Ныр зэрэпсэнычэр, ичлэфэ зэрэп-щыныжыкыгъуаер зыкли ыгу икыгъэп тыдэ щылыми. Мерэми илфыгъэхэу унагъо езыгъэжы-гъаклэхэм аклэлагъ икыарыу къехьыфэ. Юныс лъэхэсыфэкли иклалэхэр дилэжыкыгъэх.

— Клэгъэкъонышхоа ныр, ар зынэмысырэ кэхъуа? Насы-пыгъэр ыналэ кыштетыныр, къо-рылфхэри кыбидиплужыныр ары, — фэразэу кьеупсэлгы джыри Юныс. — Зэрэкуаджэу шыгъуазэба сянэ луш икьэбар.

Юныс Тхьэм кыхилхьагъэу клуачлэр зэрэгъунэнчэр нэфа-гъэми, Иофшлэнымклэ ыгъэфедэ-гъэ нахь, спортым зыритыгъэп. Ауштэу хьугъагъэмэ шлоу зы-кызыригъэлэжыгъошщтыгъэм шчэ хэлъыгъэп. Джыри спортым кырыгушщтыгъэным фэгуйтлү. Ауми дэслэжыгъэу кьэбар игу-гъу къэсшлэжыкымы мылыеу сэ-лэтыгъ. Клэлэгъур гэшлэгъоны-ба, зыгорэ клэу зэбгъашлэ шло-гъо зэпыт. Клэлэхэр клочлэшхо хьунхэм клэгущлүх. Цыф къа-рыушхо альэгъумэ ягуап. Ныб-джэгъушлү ашлэным ыуж итыкх. Клочлэ лысэ зэрэхэлъыр Юныс тэшлэми, тызэрэгъэулушыжы икыарыу ыгъунэ зынэсырэр тыуплэкьунэу тылхьыуагъ. Турникымклэ едгъэжыагъ, зэу щымыхъоу «Скелпэр» кышши, «Солнцэри» кыырифэкыгъ, штангэ онтэгъушхори дифыагъ, пудитлү гирэри тезэщыфэ зэри-дзагъ. Клэлэу классым исыр зэклэ хьамплэлоу шыс Юныс ыпшгъэ тыдэтысхьанэу тезэгыгъ кызырэмьтаджышщтыгъ тичы-хьэ телъэу. Шлагъом ишлэгъо-жыгъэр гъэретышлү-шэнышлүм сыд етлуагъэми кыбидиш-щтыгъ, зэклэми ышнахьыкыгъэу тигъашлэщтыгъ. Тэри тыушъхьа-кыун, тыдэхьащын Иоф дытила-гъэп, икыарыу тыуплэкьунэу арыгъэ. Пелыуан шлыкьлэу зигъэ-рэхьати, мытхьытхьыкхэу кьэтэ-джэу ыублагъ. А дэдэм ташыщ горэ къачы, акылу шьыпкэм кытепклэжыкыгъ кызырэмьта-джышщтым ищыхьэ телъэу. Кьэтэ-кьохыгъэхэм ар апагъ, адрэхэ-ри зэклэ тыкьэтэкьохыжыкыгъ. Зи мыхьугъахэм фэдэу кьэтэдэжы-кыи зыутхыпкыжыкыгъ. Зэрэшэ-нышлэм диштэу къарыушлугъ.

Сегупшысэ. Илээс 50 тешлагъ Юнысрэ сэрырэ тыззэдэджэгъэ лъэхъаным. Непэ фэдэу сынэгу клэт иеджэлагъэр, игулэлагъэр. Кыддыригъаштэу кызырэддэ-бакьошщтыгъэр сыд фэдэрэкли. Емызэщ имафэу шлэныгъэм ыуж зэригыгъэр. Кытшъхьасыпэу, бэрэчэт-бэрэчэтэу ыпшгъэ тыри-гъэгъуалхьэмэ, ыкыош нахьы-кыу тыкызырэрэхьакышщтыгъэр шыгъушпагъэп. Ыгу риубыта-гъэм зэрэнигъэсыгъэр, игъогу лъагъо шылэныгъэм зэрэпхыри-щыгъэр, уж дахэ иунаеу кызы-ригъэнагъэр, Тхьэм ихьаклэ, къо-бын-шъэбынэу бэгъуагъэ. Чэф, ыклуачлэ кличыгъэп. Илфыгъэ-хэм ащэгущлукы, ахэм къаль-фыжыкыгъэхэм ягугъу ышлэным езэщырэп. Дунаим илэшлугъэ ахэмклэ зэхешлэ.

КЪАТ Теуцонь.

Сурэтым итхэр: **Тхьаркьохъо Юныс; Юнысрэ ишъхьэ-гъусэ Самэтрэ пхьорэльфхэм ахэсыкх.**

Цыф шымылэнэу кысышлэшъы бэ тешлэн, маклэ тешлэн зэ кызымыплэккыжъэу, шы-лэныгъэ гъогоу кыккыгъэм кырымыплэккыжъэу, кыдэху-гъэхэр, кыдэмыхъугъэхэр зэфимыхысыжъэхэр, ахэм уасэ афимышлэжъэхэр. Щэч хэлъп Теуцожь районымклэ Очэпшые шыпсэурэ ситатэу Делэкъо Рэщыди ахэм зэрашыщым. Лэшлэгъуныкыо фэдизрэ Иоф зышлагъэу, лэжъэккыо кызы-рыккыо ригъажы, зыфагъазэрэр шытхъу хэлъэу ыгъэцэккыэзэ совхозым илэшхъэтэгъуи, райо-ным специалист шъхьалэуи, нэмыккы Илэнтлэшхохэми алу-ты-ныр зинасып кыккыгъэу непэ шъхьэккыафэ фашлэу икыуаджэ дэсър.

Узэрыукытэжыын, узэры-мырзээн шылэныгъэ гъогоу ситатэ кыккыгъэп. Илъагъо дахэ, къабзэ, нэфын, хэтккыи шысэтэхып.

кыыратыжыы-гъагъ. А лъэхъа-ным ситатэ зипэ-щэгъэ фермэм чэм 700-у тетым нэ-мыккы, шккыжъэ минитлум ехъу ша-лыгъын фаеу хъу-гъагъэ. Къакы-р-хэр ащ фэдиз бы-лымышхъэ ащы-пкыгъыным фыте-гъэпсыхъэгъагъэ-хэп. Былымлусхэ-ри мэккыагъэх. Ар-ти ситати Иоф-шлэгъухэри зэдэ-гушылэжъыи, Ио-фым иккыгъо кы-фагъотыгъагъ. Чэ-щи мафи ямылэу зэдэлажъэхэзэ, шы-ккыагъэхэр дагъэзы-жъыи, кымафэм сыд фэдэрэ лъэ-ныккыоки зэрифэ-

тарэу сызыхадзыр ары. Ежъ хызмэтшлэлэм иэнергетик шъхьэлагъ. Шылэныгъэ гъогоу ащ кыккыгъэр кыккыккыоты-ккыжыынэп. Ахэр дэгъоу зэккы-лыккыоу икыорылфэу Муратэ кытхыгъэх.

Тэ зигугъу кытшлыщтыр илэшлэгъуэр, ицкыфыгъ, унэгъо дахэу ышлагъэр зыфэ-дэр, иадыгагъ, цыфхэм шлуккы зэрашлэрэр, непэ илэжъаки, ипсэуккы. Зэккылыккыоу анахы-бэрэ, илъэс 18-рэ Иоф зыщи-шлагъэр, гъэхъэгъэшлэхэр зы-щишлыгъэр, ищытхъу зыща-ригъэлауагъэр Шэндкыо дэт Теуцожь чэтэхъо фабрикэр ары. Тэри мыщ бэрэ тытэхъэ-щтыгъэ, хызмэтшлэлэм илэ-шъхьэтетыщтыгъэ тыныбджэ-гъоу пэсашэу зидунай зыхъо-жыгъэ Хьот Казбек илэшлэ-гъэхэм защыдгъэгъуазэщты-гъэ. Чэщыр хэккыотыгъэу чэтлус зэфэшхъафхэу къащэщтхэм яжэу, цех пэпчэ чэтэу шылыгъ-хэм гурытымккыо яонтэгъугъэ, ахэм лусэу атырагъэккыотыгъэр зыфэдизыр, нэмыккыхэр зэфы-хысыжъэхэу, зэригъапшэу члэ-сыщтыгъэ Казбек.

— Иофхэм ауж итэу ежъа-гъэр сугуадзэу Делэкъо Рэ-щыд, — ылощтыгъэ Хьот Каз-бек. — Лэшлэгъу тфэнэ фэ-диз хъазыр хъугъэу тызэдэла-жъэшъ, ар зыдэгъэккылауагъэр кымыгъэцэккыоу кыгъэгъэжъэу, автомашинэхэм лусыр къама-щэу нэккыоу къэккыожъэхэу кы-хэккыгъэп. Нэутх, чан, хъупхъэ. Крайшхом зыхъомысыр илэп, ымыгъэдэлэони шылэп. Лъэшэу сэгъэразэ, цыхыи фэсэшлы. Не-пэ тичэтэхъо фабрикэ крайм ит фабрикэхэм анахъ дэгъухэм ащыщ. Аушчтэу зэрэщытым Рэ-щыд апэу илахышлы хэлъ.

Джаушчтэу сыд фэдэ Илэнтлэ зегъэцэккыи, Рэщыдэ ищытхъу аригъэлауагъ, цыхъэ фэзышлы-гъэхэр, дэлэжъагъэхэр ыгъэрэ-загъэх. Джары непэ зигугъу кытшлырэ Рэщыдэ зышлэхэу, иныбджэгъубэхэу, Иоф дэзы-шлагъэхэу Адыгеими крайми, нэмыккы чыплэхэм ащылэхэм шлуккы, дахэккы иугугъу зыккы-шлырэр.

Делэкъо Рэщыдэ илъэс 72-рэ кыгъэгъэшлагъэу, лэшлэгъуны-ккыорэ Иоф ышлагъэу зигъэпсэ-фынэу зэтлэсыжыыми шысы-шъугъэп. Игупсынккыагъэ, гъэ-регъу илэм зыгорэм пымылэу шагъэлагъэп.

— Зестыгъ унэ Илэнтлэгъу хызмэтым, — ело ащ. — Пчэ-дыжыкыр нэфшыгъом сыкъэ-тэджызэ унэм сыккыккыи, зы-горэм сыпылтын фае.

Корр.: Адэ сыда джы уз-пыллыр?

Д.Р.: Мэккымыщылэу унагъо сыккыхъухъагъ, чыгум елэ хэ-лыгъэ кысхыгъ, сисэнэхъат-ккы сызоотехник. Джары бы-лымхъуным сызккыпыхъагъэр. Илъэсш хъугъэу ахэм сапыл. Илъэс кысэ чэм зытлущ, ахэм къахэккыотыгъэ шккыэр сэлъгы-х, шккыжъэ зытфыи сэгъэпшэ-ры. Мы лъэхъаным былым плашъэу селэр шъхыпшл. Си-Иофхэри дэгъоу, фэдэ хэлъэу, сыразэу ккыккыи. Иофшлэхэр зэккы зыгъэцэккыэхэрэр сэры, сиккыхъэгъусэ чэмхэр ещых. Гъэмафэрэ чэмхэр лэхъом сэгъахэк, адрэхэр шытхъу сэгъахэк. Бгъэгъэххо сшлыгъэ,

ащ былымхэри члэтых, мэккы-ри нэмыккыхэри гъушъаплэм члэтых, сэри ошхи оси симы-лэу ккымафэм ащ Иоф щэсэшлэ.

— Былым плашъэхэм анэ-мыккыоу чэтишъэ тил, — иккы-лаутэхэм къахэгъахэу Рэщы-дэ. — Хатэри сотых 28-рэ мэхъу. Ари дэгъоу тэлэжъы. По-мидор лъэккыо минитф ренэу тэгъэтлысы. Ащ шыщэу мини 2,5-рэ пленкэ члэгъым пасэу кыккытэгъэккыи. Тихатэ кы-дэтэгъахэк картофи, шыб-жъыи, нэшбэгъуи, гынышлыи, морковки, къэби, къэбжъыи, цумпи, натрыфи, нэмыккыхэри.

Корр.: Кушымызэккыохэр зэрлэжъахэк хэм сыщы-гъозагъ, ау арэу убэлахъэ-ми сшлэгъахэн.

Д.Р.: Етлани ахэр дэгъоу тэгъэбагъох. Ебзэу чэтхэми чэмхэми къапыккырэр хат-эм хэсэлхъэ. Лэжыгъэхэм игъом псыр аккысэккы.

Корр.: Адэ ащ фэдиз лэу, ккынккыу, хэтэрыккыу ккы-шъхыжыкырэр тыдэ шъу-хыра?

Д.Р.: Сиунагъо исхэм зэккы-ми, сиккылэхэми, синысэхэми, сиккыорылфхэми химикатхэр хэлъэу язгъэшхырэп, гъомы-лапхъэу агъэфедэрэр эколо-гическэу къабзэу тэ кытхы-жыкырэр ары. Джарын фае, Тхъэмккы шыкур, тызккыпсаури. Тэ кытэлэырэ лыр, къуаер, ккынккыр, хэтэрыккыр Красно-дар, Псыфабэм, Хъыдыжъыи, хылушъом ащылутэгъэккыи.

Делэкъо Рэщыдэ унэгъо да-хэ ышлэнэуи инасып кы-хыгъ. Ишъхъэгъусэу Марыет-рэ ежъыррэ зы шылэныгъэ гъо-гу зызэдэтехъагъэхэр тызыхэт илъэсым игъэтхэпэ мазэ илъэс 50 хъугъэ. Нэбгыритлумэ шъэ-уищ зэдэгъотыгъ, зэдаплугъ — Шыхъам, Шамсудин, Эдуард. Шыми техникумхэр къаухы-гъэхэу дэгъоу мэлэжъэх, унэ-гъо дахэхэр ашлагъэхэу шлуцэу мэлэсэх. Ахэм къахэккыухъа-гъэхэу кыорылфых зэшхъэ-гъусэхэм ял. Пллыр пшъэшъэ-жъыи, тлур шъэожъыи.

— Ти Заремэ, — ащыгу-шлуккыу ело Рэщыдэ, — Кубан-скэ кыралыгъо университетыр диплом плыжъккы ккыухы-гъэу ащ ижурналист факульт-тет шырегъаджэх, аспиранту-рэми ишлэныгъэхэм шахэгъа-хэ. Саидэ АКЪУ-м щеджэ, Маринэ Краснодар дэт финан-с колледжыр мыгъэ къеухы. Беллэ — я 8-рэ, Муратэ — я 9-рэ, Аслъан я 6-рэ классхэм дэгъоу ащеджэх. Синысэхэм зы гушылэккы ягугъу ккысэгъэ-шлыжъ: Фатимэ Пэнэжъы-къуаеккы — Хъаджэбыеккыомэ, ятлонэрэ Фатимэр — Бжыхъэ-ккыоежъымккы Хъатитэмэ, Свет-ланэ Псэйткыккы Коблымэ япхъух. Цыфышлы дэдэхэшъ, сызэрафэразэр къэлэгъуай, са-щыгушлуккыи.

Делэкъо Рэщыдэ Алахъым шлу ыльэгъурэ цыфхэм зэра-шыщыр шылэныгъэм игъогу дахэу ккыккыгъэм нэрылэгъу къешлы. Арышъ, джыри Тхъэ-шхом тыфелъэлу псауныгъэ пытэ кырыитынэу, бэгъашлэ ышлынэу, ильфыгъэхэм яна-сып ыльэгъоу щигъэлэнэу.

НЭХЭЕ Рэмзэан.

Сурэтым итыр: **Делэкъо Рэ-щыд.**

ЦЫФЫШУМ ИЛЪАГЪУИ ДАХЭ

1935-рэ илъэсым имэлылф-фэгъу мазэ и 10-м Очэпшые шызлэшлэрэ мэккымыщылэ-хэу Делэкъо зэшхъэгъусэхэу Сахыдэрэ Фатимэтрэ яуна-гъо Рэщыдэ ккыхъухъагъ. Лъэ-хъэнэ ккыинэу шытыгъэми, унэгъо лужоу ккыэлэ 12 зэры-сым рэхъатныгъэр, гуфэбэ-ныгъэр, зэгурылоныгъэр, дэха-гъэр ильыгъ. Иофшлэныр шлу алъэгъоу, адыгъэгъэ шэн-хэбзэ зэккылаккыхэр ягунэхэу ятэ-янэ-хэм яльфыгъэхэр аплугъэх. Сэ ситати ицкыккыгъом ккыще-гъэжъагъэу илаккы, икыуаджэ, илъэпкы ящытхъу зэраригъэ-лощтым фэлажъэзэ ккыхыгъ, сэ сипапи ащ фиплугъ. Тэри ахэм яльагъо лыдгъэккыотэщт, дгъэдэхэщт. 1957-рэ илъэсым дзэ ккыулыккыом ккызеккыжъым, Краснодар дэт монтажнэ тех-никумым члэхъагъ. Ар ккызе-ухым шъоушыгъушлэ заводым Иоф шышлэнэу агъэккылауагъ. Ащ ыуж Краснодар крайм иккы-тырхэм, истаницэхэм ащыпсэ-урэ унагъохэм электричесствэр афизышхэрэм ахэтэу Динской, Тихорецкэ районхэм ащылэ-жъагъ.

1961-рэ илъэсым иккыоджэ гупсэ ккыегъэгъэжъы, чыплэ кол-хозым иэнергетик шъхьалэу агъэнафэ. Нэужым колхозхэу «Путь Ильичамрэ» «Псэккы-псэрэ» зызэхъагъэхъажъхэм Очэпшые бригадэм илэщагъ. А лъэхъаным ситатэ ккыиныгъо маккылэпккыкыгъэр. Зэхэщэккы дэгъоу зэрэщытым ишлэуагъ-ккы, цыфхэм загуригъэлауагъ, ахэр ыгъэдэлэуагъэх, зипэщэ бри-гадэм пшъэрылэу ккыфагъэ-уцугъэхэр ыгъэцэккылэнхэ, ищыт-хъу аригъэлэон ыльэккыгъ.

Краснодар псылыгъыплэр ашлы зэхъум, Едэлэсыккыое колхозыщтыгъэу «Советская Адыгеям» ифермэхэм былым плашъэу ащалыгъыщтыгъэхэр зэккы совхозэу «Псэккыпсэ»

шъуашэу зыфагъэхъазыри, зы-шхъэ хамыгъэккыодыккыоу гъа-тхэм зэрэтыращэжъыгъагъэр зэрыгушхохэрэ игуккыэккыжъ-хэм ащыщ.

Ащ ыуж ыныбжэ хэккыота-гъэу шытыгъэми, унагъори пылгыгъэми, гъэсэнэгъэ зэ-ригъэгъотынэу совхозым ипа-щэхэм ситатэ Армавир дэт тех-никумым агъахэк. Ари диплом плыжъккы ккыеухышъ, 1974-рэ илъэсым ккыегъэгъэжъыи, совхо-зым изоотехник шъхьалэу Иоф-шлэныр регъажэ. Ари ригъэ-ккыурэп, ишлэныгъэ хегъахэо. Кубанскэ мэккымыщ институтым изоофахэ заочнэу ккыеухы.

Районым ипащэхэм алъэ-гъух ситатэ илэжъахэк, ипсэуккы, зыдэщылэ хызмэтшлэлэм бы-лымхъунымккы илэжъахэуагъэ-ыккыи Илэнтлэклэ лъагъэккылаутэ. Апэ Теуцожь районым мэккы-мэщымккыи игъэлэорышлэлэ изо-отехник шъхьалэу агъэнафэ, етлэнэ игупсэ совхозэу «Псэ-ккыупсэ» директорэу ккыагъэккы-жъыи. Мыщи ипшъэрылэхэр шытхъу хэлъэу зэрэщыгъэца-ккыхэрэр ккыдалгыгъэгъэ, 1986-рэ илъэсым Теуцожь чэтэхъо фаб-рикэм ибройлер цех илэшхъэ-тетэу агъахэк, бэ темышлэу фабрикэм идирикторэу матери-альнэ-техникескэ Иофыгъохэм-ккыи игуадзэ ашлы. Мы Илэнтлэм ситатэ зэхэщэккыо бэлахъэу зэ-рэщытыр ккыщыгъэлэгъэуагъ. Крайм иккыогъупэу зынэмысы-гъэ илэп, фабрикэм техники, оборудованиаккыи, чэтлус зэфэ-шъхьафхэу тыдэ шылэри ккы-ригъэоллагъ, ащ идирикторы-гъэу Хьот Казбекрэ ежъыррэ зэгурылохэзэ, крайм ианахъ предприятие дэгъухэм ясаты-рэ хагъэуцогъагъ.

Аужыккыэрэ Иофшлэлэу сит-атэ зыщылэжъагъэр Адыгэ-ккыалэ дэт ООО-у «Руслъан» зыфилорэр ары. Илъэс 72-м ыныбжэ нэсыгъэу зигъэгъэ-

фынэу тлэсыжъыгъэ. Тыдэ зы-щэли, сыд Илэнтлэ зылэти, унэгъо Иофым ыпэ хэбзэ Иофыр ышлы-зэ ккыхыгъ, цыфхэм шлу афи-шлэным пылгыгъ, игугъу дэи-ккыи аригъэшлыгъэп, зыдэлэжъа-гъэхэм загуригъэлауагъ, шлу за-ригъэлэгъугъ, иунагъуи шы-гъупшагъэп. Шъэуищи адыгэ шэн-хэбзэм диштэу ыплугъэх, джы тэ, иккыорылфыхэр, а шэн-хэбзэ шлагъохэм атетэу Иоф-шлэныр шлу тлэгъоу тыщыты-ным тыфеллэу.

Ситатэ ыныбжэ илъэс 75-рэ хъугъэшъ, сыфэлао ищылэны-гъэ гъатхэм фэдэу ренэу ккы-рэккы зэпытынэу, псауныгъэ пы-тэ илэнэу, ккыгъэгъэшлагъэм ры-гушхоу ташъхъагъ бэрэ итынэу.

Делэкъо Рэщыдэу зыныбжэ илъэс 75-рэ хъугъэм фэгъэ-хыгъэ тхыгъэр урысыбзэккы ккыэгъэхъазырыгъэр Очэпшые гурыт еджаплэм иябгъонэрэ класс щеджэрэ иккыорылфэу Делэкъо Мурат ары. Адыга-бзэккы ккытхыгъагъэмэ нахъ тэрэзыгъ, ауми зы ешлэлэн умы-лэжъыи дэгъоу ятэжъ шылэ-ныгъэ гъогоу ккыккыгъэр ккы-рилэтыккыгъ.

Ар гъэгъэтым ккыидгъахъэ шлоигъоу ккытлэклэзгъэхъагъэр Очэпшыеккыи тыныбджэгъоу, Иофшлэным иветеранэу Хьот Сэфэр. Тхыгъэр ккыситызэ ккыпыгъэхъожъыгъ: «Ори Ку-шымызэккыор (ары Делэкъо зэ-шыхэм зэряджэхэрэр) уиныб-джэгъушъ, удэлажъэуи ккыхэ-ккыгъэшъ, пшлэрэр ккыхэгъэ-хъожъ».

Шыпккы, Делэкъо Рэщыдэ зысшлэрэр илъэс 40 Илэ-цы-пэ хъугъэ. Ау ащ итеплэккыи, ипсынккыагъэккыи, изеккылаккыи, илэфышлэахэккыи илъэс 75-рэ ептынэп.

Рэщыдэ нэлуасэ ккызыщыс-фэхъугъэр 1970-рэ илъэсым Очэпшые дэтыгъэ колхозэу «Псэккыупсэ» ипартком исекре-

НАРОДНЭ ПИСАТЕЛЭУ ЦУЕКЪО ЮНЫС ИЛЪЭС 70-рэ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКИ

(Къызыкълэыкlorэр
мэлылфэгүм и 22-м
къыдкыгъэ номерым ит).

Сшынахыкълэхэр гъэбжъоу къызэрэзэкълэыкlorэрэм сшъхъэ къыригъэхъагъ джы. Аферым, ар дэгъоу угу къэбгъэкыгъ ылуи, пхъэшлэжыыр къысщыгъугъ, тлэклу тешлагъэу етлани ыгу къэкыжыгъ: «Нэ, ыгу къэмыкыжыпагъэу, хъау, ицыхъэ темылыпэу, — сымышхъумэ, уятэ унашхъэр зытегъэлэтым пхъэмбгъу пыдзэфэ шлагъохэр къышфунэжыгъагъэх асешла. Сэри ахэм сыналэ атесыдзэгъэш ары. «Хъау, сышхъасджэ арэп, ау чыгаер гъучл цынанэм фэд, — клэгъожыгъэу иклэрыклэу къыпигъэхъожыгъ, — уфаемэ сесиими къахэх». Пыржыгъеч закъу нылэп сызэрэнэцлыгъагъэр. Кушъэбжъэу.

А-енасын! Пшы шъаом пай плэми хъунэу фэдэр зырыз. Арынкли мэхъу тиджэхъуа-пэ къытелгъэрэзэгъэ къодыуе, мафэ Тхъэ фешл, Ахъмэд цыклури къызыфеужыыргъэр шы фыжыым тесэу! Идунэе чыжъэ шызэхихыгъэу къычлэ-клын, къэбарклэ къылылэсыгъэу, зэшыбэмэ шыпхъу закъоу тфэхъуштыр, Аминэт, ежъ къызэрэклэыкlorэштыр, етланэ... Адам, Айдэмыр, Долэт, Рус-лэан алохъу мо быслыымэн мээз пэпщитлүмэ атет хыра-хышхъэм къызэрэщыгъушты-хэр. Къызэрэплоштымклэ — къапэшлуечъэгъэшт, ым?! Гу-лагъэ.

Джары, синэф, «Алых, ны-кълэлых» зыфашулоштыгъэ-мэ гушлуагъоу ялагъэр!

Къадырбэч-Палкыныр къыз-фыстелэжыыхъагъэр къыс-пкъырымыкыгъэми, тхъэщы-нагъом сычлэтыфэклэ сыгу икынанэп. Чыгаер гъучл цы-нэм фэд-къыфэдэжъ ыло зэ-хъум, сиякыыл зылгигъэлэсы шлоигъуагъэм нэужыр ары нылэп гу зылыстэжыгъэр. Быслыымэн шыпкъагъи хъэ-лэкъое пхъэшлэжыыр! Мо пхъэзэхэпцэгъэ къызэрыклор ллакъом игъэшлэн джэхэшьо-тетэу дунаим къытенагъэ: сэ сиклалэхэри ащ хапхагъэх, апэ нахыжыыр — Роберт, етланэ нахыклар — Налбий, Нал-бишкэ... гушъэ...

Нахыкларгъушэм исаугъэт плонэу пхъэзэхэпцэгъэр джы къысфэнэжыгъ, хъау, къэнэ-жыгъ... Сызытеплэкклэ, ра-дзыхынэу нэпкъым рахыллэ-гъэгъэ лыжъэу мэтэжыем исым фэдэу ренэу сэшхып-цы... Къадырбэч сыгу къэкыжышъ...

Шъэо нахыкларэм иклэлэгъу-плтырыгъорэ ятлонэрэ Кавказ заор къызышхъэнымрэ зэте-фэгъагъэх, Абхъазым гъурджмэ рашыллэгъагъэр ары зыфас-лорэр. Хырыцжыыр, Гъучл Тыгъужыыр, иклэрыклэу къу-шхъэ тлуаклэм адэбэнагъэу, мыхъэр ыгъахъэу, бэлахъ шлү-цлэр къадэтэджагъ. Библиеми Къурланми зэшлокл цыкъэ шы-рялэжэп. Ащыгъум Налбий, ащ иныбджэгъу цыкълухэми, агу елжъхъэу, апсэ етхъожхъэу, Мыекъяуапэ къырачыхыкларэу осымыгъэлэгъугъэмэ! Къо-шыр лэшлүба, Пушкин?! Сыдэу хъумэ, Къушхъэхшо закъо шхъу тамызыфагоу! Ей! Адэрэ-хэри, гъурджхэри, ткъошхэба? Бгырысхэба? Къушхъэхшо

кыб шылэхэми?! Ары шхъа-ем, сэлэба, Къурланми Библие-ми агъэдэлон шылэжыгъэп. Сшлэрэп, сэ синахыкларэ Къу-шхъэхшо кыбэп... Иныбджэ-гъу цыклу ары зыпсэ Къу-шхъэ лъэгъэхом къызэпыры-быбыкыжыгъагъэр, си Тхъэ лъап! Ллэшлэгъужъ мыгъоу зэгорэм ситэтэжъ плэшжэж, Нажъо, ыпсэ зэришыгъагъэу...

Налбишкэ гушэм игъонэмыс аджалплэшхъагъыр къызщы-фашыгъэр симэдэжэп плэкло-рыр ары. Дэшэдаоу, ей-ей! «Алахъыр зы» слоныш, ылъа-псэ шысложынанэу синасыпи къыубытыжыгъэп. Сэ сигугъэ ин дэдагъ. Джэнэт лэхыл фэ-хъугъэми сышчыгуазэп. Зыпсэ хэклырэм ыпашхъэ аужырэ гушылэу «Алахъыр зы» шызы-

шхъэукукъэгъэ Гъучл Тыгъу-жыым игугъу умышынэу, ый, зигугъу пшлырэр пчъэшхъа-лүм тес сыдигъокли! Хъадэ-лүс ашлыжыным къышдаухъэ хабзэ, черкесхэр нэмылэмэ агу шлүцлэ ришлыкыгъ. Мэ-зыхъ, мэзыхъ ... зыблырагъэ-хы. О-уиу!..

Джары пкыхыкларэ къысфэ-мыугупшысыштыр нэфаплэм къызэрэхэжыгъэр, «А. Си. дышъ». Столылүм хабзэу лү-лыр сэш нахъ дэгъоу о ошлэ: укларытлысхъэу къамзыр мэр-чэным зэрэхэбгъаоу, чатэм илгыгъэ утеуцуагъэу, хъау, урыклоу пклуачлэ ушэгугъы-жы. О-о-о, о-о-о, орида гушъ-ри, джа лыхъужъ ордэ мэ-къамэ горэр, гум идорэххэмэ къащыклэтаджэ, хъау, апэ анэ-

«Нэ, унэ гъаплэба, анаемрэ еклэпцлэрэ зэхэмышыкы-жъэу шъыд къыпшышыгъ!» — къыкларэлыклорэ школ къы-пэклыгъом, мэзым тыхэтзэ, тлэклу ситгъуклыгъэжыгъ. Ку-шъэ ышынэу ары, къелъэлу-гъэхэшъ: анаем ипытэхэр ику-шъэ нэтлитлоу, ыт лори шымэ яу! Сикуюхъаушхуи блыгум икууплэ джэрпэдэжъи шы-хъужыырэп. Гуцафэхэр къыс-фешых лыжыым, а-а, клэщы-гъор икыгъэкклэ енэгугъэ ело мэххы; ары гушъ шхъахынэм имафэ кыхъэ мэхъу зыкларорэр ело, ятлүани лүпшлэ цыпэгъу-гъэхэр зэтэчых; ым, ящани ишхылыгъ ышхъау кышцэтхъэ, ары, Хъодэ Цыкълужыекъом зы-филоштыгъэм клуи кушэрэхъыр шлонагъэн фэе ело, мыдэ, цум

«Аа, ара зыфаплорэр! — Ыгъэ-шлагъозэ, япллани шхыгъэ. — Сэ афэсшлырэмэ афэдэхэп ахэр, хъакъурэжъ къызэрыкло-хэп Цыкълужыекъом шъо къышфуишыхэрэр! Нэ, зы-мыгъэдел».

Симастер-аталык мэл ила-гъэп, хъакъурэжъ кыхъэмэ япы-тагъэ зэриуплэклуштыгъэхэр тэрыгъэ. Мэлхэр зыдэтын шагу илагъэп шхъаеми, ащ ичыгъ хатэ къыпеклонэу, хъау, пэп-шынэу зилэ тичылэ дэсыгъэп. Анахъэу «уплэкълунхэр» зи-шыхэрэри чэшыр ары, мээзгъо цышхэрэ, ей! Мээзгъо цышхъ, шы къэфыллаклу, ым?! Джау адрэ мылэрысэ чыгыжыым ыкыгъоу къотэу. Къыкыошчы-щыгъэп ыкли! Къужэ пасэр къыпэчыжыгъэп. Апэрапшлэ тыдигъэклүаештыгъэ, къытажэ-щыгъэ тыгужыуаклэхэр къэ-тэушгъэфэхэкклэ. Сшлэрэп ар зытыришыхъэщыгъэр. Хъау, «мастерыжыым иученикэу» сызэхъум къынэуж нибжыи слъапэ дэсыдзэжыгъэп. Хъау, Къадырбэч цыф бэзджагъэп. Еклуашъэмэ, мош фэдиз иба-гъэу лфы зыригъэшлызэ, илэ-рышл кыриубытыгъэм, къыу-бытыштымкли зэхэдзышхо илагъ, сэш фэдэхэр ишхыкларэ-гъэхэп, Однокашникир, адрэ нэмыкл мытырхэр арыгъэх, аужыпкъэрашхъэм еклуалэ-щыгъэп ыкли...

Иклэсагъэх бэщхэр хъэлъэ-къое пхъэшлэжыым. Цлэ лыеу къытедгъэнагъэри нибжыи лү-мыпэмэ ышлыгъэп, ау джэ-напхъэ горэм игугъу ыжэ дэ-кырэп. Кум тисэу мэзым ты-кло зыхыкларэ е тызэнэкъоуеу титулүи пхъэупсумэхъэ лъэу-джиджым тызызлыштырэм... ыбзэ къетлупшыпэ.

Арэу шытми, ящэнэрэ, хъау-ми япллэнэрэ гъэмэрэ къэ-тлупшыгъор ара, Мафэкъомэ якъэлэпчъэ кыб сызэрэхъоу пэкклэ ланлэ сыкъэхъоу къызы-ригъэжыгъэр: сыгу пэужыи. Кушъэ горэ зэрэсыуфэрэты-гъэм пае пхъэшлэжыым ишъф пстэуи къысхильхъагъэу, хъау, слэ кызгъэхъагъэу, сызщы-хъужыгъэкклэ арэп, арэу слон-кли ихъау силэп ау. Ары, си-нэф, А. Си. дышъ, лицейм уще-джэзэ, Державиным физэ-хэплхъэгъэгъэ усэм цлэрыло узэрэрыхъугъагъэм фэдэу, сэри чылэм ащыгъум сыхагъэу-ты-сагъэу зэкклэми сызэлъагъэ. Хъаблэпышъ, къоджэ гъуэми лъэлуаклорэр къысфиклыхъэу сшхъэ сагъэупсыжыгъэ. Сэ-рыба, сян апэ къызышчырагъа-жыэрэр, Зулихъ, тхъэм укыи-гъэшлыгъэмэ, мо Нэхъурае бэ-лагъэу фишлыгъэм фэдэ, пса-пэ хъун, къысфегъэшл, — ело зым; адрэм — сятэшыпхъу Фа-тлымэт ланлэу фэсшлыгъэр ынэ клэпкларгъ; Зулихъ, мы уи краснодеревщик ладжыри быдз егъэшъуагъ — тигъуангъу Ку-фанэкъомэ яшъуз джы шагум кыдэхъагъэр, сянэрэ арырэ зэгосхъу лъэгущым тесых. Джа-ры.

Ый, сызхэфагъэм еплэ джы, шлүмэ! Джырэ клалэмэ зэралоу: а пстэур зэрэсишчыкларгъэр? Ащ фэдэ гушылэхэр а лъэхъаным тэ тшлэштыгъэхэп. Убэлахыымэ лъэлуакло кыдэхъагъэр лэнэ-клэу дэгъэкыжъ! Жэрылэзэ-лэпэзандэу, тхъэсэгъэщы, ура-мыхыжыжынымэ. Боу уишъуа-тэ псы закклэ хъун етланэ. Ары адэ, ащ шхъу хэлъба?!

(Джыри къыкларэлыклорэ).

ЦУЕКЪО ЮНЫС

КЪАДЫРБЭЧ ИБЭЩШЫГЪ

Тарихъ романым щыщ пычыгъохэр

Лорэр «джэнэт лэхыл» мэхъу алошъ ары. Сэ сызэрэпсаоу сы-зыушкыоигъэр ошъогу нэфы-шхом ошъочапэр къызщы-гъэушэплыным дэжъ. Мыщ нэсыфэ Тхъэм сыхигъэчы-гъагъ. Сэрмыгъу... Арэу шыт-ми, зэпимыгъоу сэ сшхъэ шэ-чэрэгъу, зэрилэкклэ тлэклоу шэ-чэрэгъу, ышлэзэ игъом нэмысэу Алахыым ышхъыгъ, ым, лү-бзанэу къеджишъ, ым, къош-хэр — абхъазхэр къэзыухъума-гъэхэм аджэ. Ежыри боу афэ-гупцлэнэ дэдагъ. Арыми.

Дунаим имашло, ей, запэ-клэкыгъэкклэ, я Алахъ, джэнэ-тыр къяптынкларэ тыпщэгугъы. Амин.

А игъоджэ шыпкъэм сэ-ри «Гъучлы Тыгъужыым ита-урыхъ» итхын сыпэсыгъ: си-хъэлкэ, зэкклэ бгырысхэм, Кав-каз шхъащыфым зэрэпсаоу — ашъо дэклыгъэ хъазабыгъо-шхор, лъэпкэ итэкъухъагъэм иклэныжъ, хъау, лъэхъаныклэм инэпкэ къытенэжыгъэ гъочлэс бжыбым, къэрар, ишлэшхъу-ныгъэ-игукъао-ктулайцызы-гъэхэр, шлэагъэу, гуклэгъоу хэлъ-хэр — пстэури къызэдэгъэу-бытыгъэхъу — жалымыгъэ-ри, мэхъэджагъэри арых — зэкклэри зэспхыгъэхъу слозэ, моу зы цыпэ узынэскларэ бэджыхыр зэрэзэфачъэу, сыгурэ слынт-фэхэмрэ бзэпсэу ащызэпэкъу-дынгъэу, икууплэ къызэсынэ-кыгъагъ. Пкыхыкларэ къыс-фэугупшысыныеп. «Пап, Ше-варднадзэр зэрэфашистыр къыослогъагъэба!..» Систолылу къыкларэуцогъэ Налбий етлэ-фым фэдэу ынэгъу зысэлъэ-гъум, нэбэ-набэ сыкэмыхъу-зэ, склышбоц къэтэджыгъ, етлэ-нэ сыгу къэклодыгъэ лъэш дэ-дэу. Пчъэшхъэлэу кыбклэ те-лефоныр шжыгыути, нэлү кы-хъэ кыф гушэр, къызэрилхэрэ-загъэм фэдэ къабзэуи, илгъэ-рэзыкыжыгъ. Къыуаслошты-гъэба слугагъ, сэр-сэрэу сызэ-дыргыжызэ, тарихыым шы-

мылэу къащыклэушэ нахъ ай, уятэпсэмэ, джыхынынэмым има-шлорэ къэм ихъазабрэ хъэлкэ гупсэпышъ, зэрэщыф-лъэпкэ-дунай псаури ащыуухъумэнэу уфэблэ, къурмэн зыфэшшынэу ары. Ау Тхъэри лэзэгъу афэ-хъурэп, ау Джаджи, Уашхъуи амал фагъотырэп. Аушдэж-джэу агъэплэхъугъэм — тхъэ-хэри цыфмэ агъэплэхъунхъу яхылагъэ къехъы! — псэ жъу-гъэр Къушхъэ Къошлэжымэ джыри ащэбыбатэ, зэманым зэрашчыгъэжъ-зэрашхъарзэ-штыгъэхъу, силэаплэу Пушкин. Ау... унаплэ члэлыр къыпфэ-ухъумэрэп, зэрэщыф-лъэпкэ-дунайр хэсэгъэкышъ.

Ау... аджалыр гужъуаклэм дэс.

Ал-ал, сыд джы сыкызыфы-зэхышыхъэрэр?! «Гукъаом нэ-псыр, ый, лъыдзыжъэу черке-сым ихабзэп». Ишэныхэп. Ей!

Тэтэ-тэтэжымэ сауэндэ-щыгъэ зэралэкклэу, тлэхъа-плэм сыкыыхимыгъэщынэу: щхыпэм слүпшлэ плалчлэхэр къегъэлыджыжыых. Ео-ой... Сфэмгыгъу гушэкклэ нахъ.

Мафэкъо Къадырбэч шы-клэгъэ закъу нылэп еслэгъу-лэрэр — шыпкъэмэ, дунайр зыдихыжышты, къызэрэслүа-гъэу, пхъэупс-умэхъэ лъэуджы-джым хэтзэ, есагъэшъ, шцэн-дрылэм шысыпэр къызыфи-гъэшъуашэрэм ылэмэ хъушчы-шхор къаштэ. Есагъэп. Есагъэп. Шысыпэ нахы пэ щиз. Ары. Лыжъ къаумэм, Пэлэклыхъ-къом игъусэмэ, тыкызыхагъэ-щыпагъэр бэдзэогъу жъаум гопэшл-лэшлүгъаклэр нахъ къыз-зыклетштыр ары, Хъанфыжэ, пхъэшлэжыым иджэныкыодэс, чыунэм къытфычлхэрэ мыпс мылдыкыым ымэ яугъэу. Шэ-ламэм ыми яоу... А-енасын! А мафэхэр сэри, къызэхкыгъэр сшлэрэп, кыхъэ къыссыхъу-хъу къырагъэжыагъ, нэрыгъэу шхъэкуцлым хэжъагъохъу.

бжыыр зырахыллэм — «сэ сы-чэм» ылуагъ, шалъэр зырахы-ллэм «сэ сычу» ылуагъ зэра-лорэм нахыуе! А пстэури сэ сшхъэ кыхъагъэп, ау фэе-фэ-мыяшъом сыкызыуштысхы-гъэр кыослон, джа мытапэкклэ тиджэхэшьогу кушъэр къы-зытелхэрэзагъэм къысцегъэ-жыагъ. Арымырынкли мэхъу. Сэри сшлэрэп, сшлэрэп...

Гуцафэ къызэрэсфисы-гъэзэ, Къадырбэч нэдэплыплэ ситгъэгъотырэп, ипэурэм къы-щимыгъаклэу спэ жыи къыри-мыгъэкынанэу хысап ышлыгъэ плонэу: мор къахъ, мыдрэр хыжъ, мыщ пхъэпсымклэ сфэу, сэшла, фэшлэу къысфигу-пшысрэм ихъащыр! Зымафэ «Отэбэ блыгум» тызэклом, къысэшхъабыгъушъоонкли мэкклэжыи къэнэжыгъагъэр: мэрклэшхы сежъэжыгъагъэ-ти... Тэрклэ ар бгъэшлэгъожы-нэу, хъау, тилэпцлэгъу-шхъэ-пзе-мыдэлэгъу бэраутыгъом ащ фэдэхэр тишхыпэлэгъугъэ-хэп. Кло, сэ кызкларорэр, лы-жыым ишлэагъэ ащ зэрэнзэ-гъэсэу, тазыфагу къызэрэдэ-жыагъэр ары. Ащ фэди мэхъу, шклэхъужыи малэ, ый?! Къу-шхъэхъум шылэ мэлэхъомэ афишлыгъэ бэщэу къакъыр-натлэм еусэигъэмклэ чэу лъэпсэ пырамыбжъ жъау куум сы-кыхильлэшъужыэу ладжри къы-хэклы, ы, къарышъоу шлотым-клэ, мэлмэ алыкъомэ ашлуа-гъанзэ, къызэрауытыхъу, хъау, тлыдыгъом игъом бжъэ гъэ-тлыгъэхэм зэрашлүадзшыгъэу, щхынкларэ дунайр ыгъахъэзэ! Лэшлыгъэр зымыхыжыыхэрэм сэ сыгу афэшлүгъэп. «Ай о шыдджэ уиыгъагъэр!» — лы-жыым ыбзэгъу лэшлү кыхъу-жыи. Къысдызахэрэп, сэри слүпшлэ сэгъэпашъутэ: сигъа-пэрэп джыри, — клэщхыкклэ тлэклуи сэшлы, — Якъубэ ти Однокашник фитгъуцурэ «еди-ничэмэ» точнэу афэдэкъабзэш ары! Адэ пэпцлэ дэхэ дэхэхэш!

Дунаир ыгъэдахэу мэбыбатэ

Дунаим щыпсэурэ адыгэмэ ямэфэкIхэм джыри зы мафэ къахэхуагъэу плътэ хъушт. Дунэе Адыгэ Хасэр кIэщакIо фэхуи, адыгэ быракъым и Мафэ апэрэу мэлылфэгүм и 25-м агъэмэфэкIыгъ.

Адыгэ Республикэм икьэлэ шъхьагъу Мыекъяупэ иплошадэу В.И. Лениным ыцIэ зыхьырэр мэфэки шъуашэкIэ «фэпагъэу» щытыгъ. Республикэм културэмкIэ и Министерствэ ишIуагъэкIэ пчэгум сценэшхоу кышчызIуахыгъэм адыгэ быракъэу жьогъо 12-р, щэбзи 3-р кызыхэлдыдыкIыхэрэр лъэгъупхъэу шалэтыгъ. Адыгэ быракъхэр алыгъэу къуаджэхэм къарыкIыгъэхэри пчэгум кыхьагъэх.

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхьаматэу Хьэпэе Арамбий зэхахьэр пэублэ гушылэки кызылэуиыгъ. Адыгэ быракъым и Мафэ тилъэкъэгъухэм дунаим зэрэщыхагъэунэфыкIырэр гушлогъошхокIэ ылытагъ. Адыгэ быракъыр Адыгэ хэгъгум и Къэралыгъо быракъ хъугъэ. Зэлъэкъэгъу-

хэр зэфэзыщэрэмэ адыгэ быракъыр ащышэу ащ кылуагъ.

ШIэныгъэлэжъэу, адыгэ быракъым итарихъ изэгъэшIэн пылэу Къуекъо Асфар мэфэкIым кышчыгушылэагъ. НахьыпэкIэ адыгэмэ быракъым мэхьанэ ин зэрэратыштыгъэр, зы быракъ тилъэкъэгъумэ яIэ зэхьум нахъ зэрэзкъоуцагъэхэр, зэпэуцужьыныгъэхэр адыгэ лъэкъымэ кызыхамыгъэфэнхэм фэшI ягулътэ къэзылэтыгъэмэ адыгэ быракъыр зэрашчыр щыIэныгъэм кыхэхыгъэ щысэхэмкIэ кыIотагъэх.

СурэтышI-модельер цIэрылоу, АР-м и Къэралыгъо шIухьафтын кызыфагъэшъошагъэу СтIашъу Юрэ адыгэ шъуашэу ыдыгъэхэм адыгэ быракъыр зэрашигъэфедатгъэр илофшIагъэхэмкIэ кыгъэлэгъуагъ. МГГТК-м истудентхэм

адыгэ шъуашэхэр ащыгъэу сценэм кытехьагъэх. Мамырныгъэм игъэпытэн, лъэкъхэр зэгурьIонхэм, зэзэгъыныгъэ азыфагу илътыным афэгъэхыгъэ адыгэ шъуашэхэр псэ апытэу кыбдэгущылэхэрэм фэдэх. Адыгэ шъуашэхэу ООН-м, Адыгэ Республикэм афэгъэхыгъэхэр зылыгъэгъэхэм лъэшэу ашлогъэшIэгъоныгъ.

Урысыемрэ Адыгэ Республикэмрэ ябыракъхэу пчэгум шалэтыгъэхэм, гъатхэм зыкышчызIузыхыгъэ чыгъхэм пчэгур къагъэдахэщтыгъ. Зэхахьэм хэлэжъэрэ ныбжьыкIэхэм лъэкъ шъуашэр зышчыгъэу ахэтыр бэ, мэфэкIым къеклолагъэхэр дахэу фэпагъэх. Тыркуем, Сирием, Иорданием, Израил, нэмыкIэхэм къарыкIыжыгъэ тилъэкъэгъухэри нэплъэгъум итых.

СтIашъу Яхьем, Бгъэнэ Алий, Бэрзедж Убых, МэщфэшIу Нэждэт, Бажь Кая, МэфэшIукъо Шангул, Едыдж Мэмэт, Нэпсэу Нихьад, Едыдж Батырай, Хьодэ Аднан, нэмыкI тилъэкъэгъухэу хэкум къэзыгъэзэжыгъэхэр нэгущIох, мэфэкIыр зэдагошчы, къашгъом хилэсагъэхэуи тэлъэгъух.

Республикэм културэмкIэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый, ащ илофшIэгъухэу ШъэуапцIэкъо Ами-

нэт, Шъхьэлэхъо Светланэ, Шэуджэн Бэлэ мэфэкIым гушылэгъу тащыфэхуыгъ. Нэбгырэ шъэ пчъагъэ пчэгум кызырихьагъэр, пчыкхэ-зэхахьэм зэрэхэлажъэхэрэр ягуап.

— Апэрэу мэфэкIыр зэхэшагъэ хъугъэ, — къалуатэ Чэмышъо Гъазыйрэ Хьэпэе Арамбийрэ. — Тызытегушылэмэ тшIоигъор едгъэжъэгъэ Iофыр зэрэлъыдгъэкIотэщтыр ары.

ИскусствэхэмкIэ Адыгэ Республикэ колледжым, Адыгэ къэралыгъо университетым, Мыекъяупэ къэралыгъо технологическэ университетым, нэмыкIэхэм ястудентхэр мэфэкIым шыуджыгъэх. Режиссер Iофыгъомэ афэгъэзэгъэ Къулэ Амэрбий ыгъэсэрэ кIэлэеджакIохэр, икIалэхэр пчэгум кызырэщышъуагъэхэм изакъоми, ащ фэдэ мэфэкIхэр лъэшэу тишыкIагъэхэу плътэгън фае. Къэлэшъо Амина джыри цыкIуми, адыгэ шъуашэр щыгъэу Чэмышъо Гъазый, нэмыкIэхэм дахэу, узылэпищэу къадэшъуагъ.

Адыгэ быракъым ифэшъошэ уасэ фэшIыгъэн зэрэфаери пчыкхэзэхахьэм кыхэхыгъэш, мэфэкIым тигъэшIыгъэ гушчысэхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» кыхиутыштых.

Гандбол. Суперлигэр

Я 7-рэ чыплэр гъэхьагъэкIэ фэтлэгъущта?

Урысыем гандболымкIэ изэнэкъокъухэу суперлигэм щыкIохэрэм ахэлэжъэрэ командэхэу я 7 — 9-рэ чыплэхэм ащылэхэм якIэху ешIэгъухэр Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкIэ иинститут щыкIуагъэх. Астрахань, Ижевскэ, Мыекъяупэ ягандболисткэхэр мэлылфэгүм и 20 — 25-м тикъалэ щызэлукIагъэх.

Мыекъяупэ «Адыифыр» тIогъогъо «Астраханочкэм» дешIагъ. Апэрэ зэлукIэгъур 30:24-у тикомандэ кыхыгъ. ЯтIонэрэ ешIэгъум 30:25-у Астрахань игандболисткэмэ теклоныгъэр кышчыдахыгъ.

«Университет» Ижевск — «Астраханочка» Астрахань — 25:29 (11:16, 14:13).

Астрахань игандболисткэхэм ялэпIэсэныгъэ зэрэхагъахьорэр, 2010 — 2011-рэ илээс зэнэкъокъум нахъ дэгъоу зэрэшIэщтыр Мыекъяупэ кышчышыхьатыгъ. Тамара Карпенкэр, Екатерина Слепухина, Галина Камбаровар, къэлэпчъэIутэу Александра Петрухина, нэмыкIхэри яухьазырыныгъэкIэ къахэщых. «Астраханочкэр» командэ кызырэкIоп. КъэкIошт илээсым «Адыифыр» Астрахань икомандэрэ нахъ лъэшыр язэрэмыгъашIэу яшпыпкъэу зэнэкъокъушхэу тэгугъэ.

«Адыиф» Мыекъяупэ — «Университет» Ижевск — 42:24 (26:13, 16:11).

Мэлылфэгүм и 24-м зэдешIагъэх.

Зезыщагъэхэр: Р. Ханмагомедов, А. Будагов — тIури Краснодар.

«Адыиф»: къэлэпчъэIутхэр: Рюхина, Бураченко; ешIаклохэр: Мартыненко — 8, Романенко — 2, Игнатченко — 5, Гусакова — 3, Дьяченко — 4, Гарбуз — 11, Чурбанова, Суханова — 1, Гопиенко — 1, Яцкевич — 1, Андреева —

1, Косенкова — 2, Коцарева — 2, Нехорошева — 1.

«Университетым» игандболисткэ анахъ лъэшхэм ащышхэр дэгъоу ешIагъэхэп, Адыгеим икомандэ теклоныгъэр кызырэкIохыштыр пшIэнэу щытыгъ. Анна Игнатченкэм, Мария Гарбуз, Мария Мартыненкэм, нэмыкIэхэм къэлапчъэм Iэгуаор бэрэ зэрэдадзэрэм даклоу, уяплъынкIэ дахэу ешIэщтыгъэх. ТикъэлэпчъэIутхэм цыхьэшIэгъухэу зыкыагъэлэгъуагъ.

«Адыиф» — «Университет» — 31:28 (14:12, 17:16).

Мэлылфэгүм и 25-м Мыекъяупэ щызэлукIагъэх.

«Адыифым» щешIагъэхэмрэ къэлапчъэм Iэгуаор пчъагъэу зэрэдадзагъэмрэ: Рюхина, Бу-

раченко, Мартыненко — 7, Романенко — 7, Игнатченко — 5, Гусакова — 1, Дьякова — 4, Гарбуз — 4, Чурбанова, Суханова — 1, Гопиенко, Яцкевич — 1, Андреева, Коцарева, Нехорошева — 1.

Ижевскэ икомандэ шэмбэтым зэрешIагъэм ебгъапшэмэ, ушчытхунэу зыкыгъэлэгъуагъ. Опыт зилэхэри, ныбжьыкIэхэри яшпыпкъэу теклоныгъэм фэбэнагъэх. Елена Кудряшевам гъогъоуи 6, Ирина Илюхинам — 6, Ольга Завьяловам — 5 къэлапчъэм Iэгуаор дадзагъ.

Пчъагъэр зэфэдызы хъугъэуи ешIэгъум уахътэ кышчыхэкIыгъ. «Адыифым» итренер шъхьагъу Александр Реввэ ныбжьыкIэхэм заригъэуплэкIу шIоигъоу ешIапIэм кыригъахъщтыгъэх. Хьа-кIэмэ ар агъэфедэзэ, тикъэлапчъэ Iэгуаор кыдадзэщтыгъ. ЗэлукIэгъур зыщаухыным А. Игнатченкэм, М. Мартыненкэм, нэмыкIхэу опыт зилэмэ яшIуагъэкIэ «Адыифым» теклоныгъэр кыдихыгъ.

2009 — 2010-рэ илээс ешIэгъур «Адыифым» ыухыгъ, я 7-рэ чыплэр кыфагъэшъошагъ. Ар тикомандэ гъэхьагъэкIэ фэтлэгъущта? «Адыифым» ехьылIэгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» кыхиутыштых.

*Нэклубгъом итхэр
зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.*

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэкпкъ IофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэкъэгъухэм адыряIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъу-
гъэм намалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьагъэм иапэрэ
гуадзэр
АУЛЪЭ
РУСЛЪАН**

**Редакциер
зыдэщылэр:**
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхьагъэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэIоры-
шIанI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мыштып-
къагъэу къахьаф-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэр-
рэмрэ яеплъткIэ
зэтемыфэн ылгэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэты-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIэдгъэхьа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
6171
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1190**

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхьатыр 18.00